

Parcon / Fénixcon povýtce virtuální

Jak jste si mohli v minulých číslech přečíst, brněnská parta se do poslední chvíle snažila uskutečnit svůj con ve formě co nejpodobnější těm předchozím. Z důvodů, o kterých je zbytečné se zmiňovat, to nebylo možné, a proto se rozhodli uspořádat Fénixcon spolu s předáváním Ceny Karla Čapka alespoň virtuálně.

Všichni přihlášení účastníci conu a autoři letošního ročníku CKČ dostali od Romana Hrušky adresy z odběru Youtube kanálu „Fénixcon on-line“ a časy přímého přenosu v pátek 4. prosince od 17:00 a v sobotu od 20:00, to bylo doplněné výzvou k zaslání vlastních videí se záznamy náhradních programů, které by jinak proběhly na Fénixu, letos tematicky zaměřeném na robotiku a robotiku.

Takže jsme s Michaelou v pátek nedočkavě zasedli k počítači a chvíli po páté byli mile překvapeni vysokou kvalitou prezentace. Jak jsem se později dověděl, velkou zásluhu na tom měl Jakub Arathan Slabák, mladý muž mnoha řemesel, mezi něž patří foto, audio i video.

Arathan také robotickým hlasem zahájil přenos.

Po rozpohybovaném plakátu, mimochodem velmi povedeném, autorka Adéla se později svěřila, že toto je až kdovíkolikátá verze, se kterou teprve byla spokojena, následovala loga sponzorů a pak už zahájení pokračovalo dialogem čtyř organizátorů: vedle již zmíněného Arathana i Romana „Doktora“ Hrušky, Pavla „Tarzana“ Mikuláščíka a Tomáše „Klikina“ Kliky.

V úvodu Pavel připomenul, že nás opustil dlouholetý náv-

števník Fénixconů Ondrej Herec, pak došlo na organizační věci a slib, že náhradní con bude v březnu, a nejen to, na podzim, tedy na Mikuláše, bude Fénixcon 2021. Pavel Mikuláščík připomenul historii Fénixconů, navazujících na LastMinuteCon a Dracony. Připomenul také velkou zásluhu Zdeňka „Šamana“ Zachodila na tom, že v Brně mají nepřetržitou šestatřicetiletou tradici conů. Potom přečetl vzpomínku Pavla Poláčka na Josefa Nesvadbu a první Parcony v Pardubicích.

Následovaly předtočené rozhovory Arathana nejprve s autorkou plakátu robotického, trochu dystopického Fénixe Adélou Stopkou, která už má také za sebou dvě obálky u Epochy. Další povídání bylo se členy kapely Delorian Deriasem a Mášou a jako ochutnávka následoval úryvek z jejich nejnovějšího klipu *Les kostí*, inspirovaného Robertem Holdstockem.

Františka Vrbenská ve své zdravotní připomenula, že nás opustil nejen Ondrej Herec, ale i dlouholetý ředitel pražského planetária Marcel Grün, který vedle kosmonautiky propagoval i SF a mnohokrát fanouškům vytvořil v planetáriu místo pro zajímavá setkání.

Robert Washka z Domu rytířských ctností se v upoutávce věnoval problematice boje člověka s robotem. Zapamatoval jsem si radu, co můžete udělat, když je bojový robot jak silnější, tak rychlejší než vy. Zemřít.

Za vrchol zhlédnutých klipů považuji naprosto profesionální představení nakladatelství Fortna ve formě robotkou moderovaných zpráv e-fortna NEWS. O které, jak pokračování na str.2

OBSAH

Parcon / Fénixcon povýtce virtuální	1	Ondřej Neff: Jak jsem neztratil hrdost	16
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Kurtizány a krvaví smradi	17
Předplatné i doplatné	2	Fialoví d'ábli Martina Jirouška	18
Hvězdný bulvár	3	KK = kulinářský koutek	19
Vždy překvapující Harlan Ellison	6	5. ročník HorrorConu	20
Harlanova abeceda	8	Časem s vědou – prosinec	21
Trocha mudrování nad seriálem	10	Mezi skepsi a předsudkem	22
2020: Rok bez Marvela	11	O české státnosti bez růžových brýlí	23
Vítězové Ceny Karla Čapka 2019–20	13	Třetí svazek Zapomenutých příběhů	27
Nechod' Tomáši s pány na led	15	Zemřel Jarek Mostecký	28

PF 2021

Zachraňme XB-1!

<https://www.hithit.com/cs/project/8888/zachranme-xb-1>

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Toto číslo dostanou i všichni účastníci letošní Ceny Karla Čapka, aby měli své body a umístění černé na bílém (strany 13 až 15). Vítězům blahopřejeme, ostatním přejeme štěstí přístě. Měli jsme vyjít do Vánoc, ale pak přišla zpráva, že náš kamarád a jeden z dávných autorů CKČ Jarek Mostecký podlehl druhému ataku kovidu.

Nemoc zabránila i některým našim přispěvatelům poslat své články včas, takže nás čtete až v roce 2021, kéž je lepší než ten loňský.

Ivo Fencel a Viktor Janiš nás informují o závěrečné pecce uplynulého roku, mám samozřejmě na mysli sbírku oceněných povídek Harlana Ellisona. Ondřej Neff nám přispěl povídkou a recenzí na třetí díl Zapomenutých příběhů Mariana Kechlibara, František „Mrož“ Novotný se zamyslel nad možnými strategiemi naší státnosti. Náš britský dopisovatel se tentokrát věnuje Marvelovským filmům.

A vedle pravidelných rubrik přinášíme i přílohu věnovanou loňskému ročníku CKČ, bohužel mimořádně bez informací o knihách Mlok a Kočas. **Zdeněk Rampas**

Předplatné i doplatné

Předplatné činí opět **300 Kč** a zaplatit lze přes konto u Fio banky, které má tu výhodu, že bez poplatků umožňuje poslat peníze i slovenským předplatitelům. Takže pro platbu z ČR použijte číslo konta: **2700397108/2010** a pro platbu ze SR IBAN: **SK89 8330 0000 0027 0039 7108** (platbu zadejte jako vnitrostátní převod).

Pokud jste tak již neučinili, pošlete tři sta korun (číslu 300 Kč, respektive 12 euro, nebo podle momentálního kurzu), nebo můžete předplatné poslat složenkou na mé jméno a adresu redakce (je v tiráži :-).

Nejste-li si jisti, kdy jste platili naposledy, podívejte se na adresní štítek tohoto IK. V závorce najdete číslo posledního ročníku, který máte uhrazený. V případě, že za jménem žádné číslo nemáte, pak je vše OK a máte předplaceno. **ZR**

Parcon / Fénixcon povytce virtuální (pokračování ze str. 1)

Jsem se později dověděl, se zasloužil hlavně Honza Hloušek (HrKr). Informace byly prostrídané nevtrivním humorem, nebudu prozrazovat víc, však se podívejte.

Mezi klipy Doktor a ostatní odpovídali na dotazy aktuálně připojených diváků.

Ještě bylo možné zhlédnout příspěvky Honzy Šimůnka, křest knihy nakladatelství Hydra a robota Pepy Vašáta.

Určitě jsem na někoho zapomnul, to pro vás bude překvapení a bonus navíc, pokud tedy navštívíte Youtube, jak zatím učinilo cca sedm set fanoušků,

V sobotu **5. prosince** tentokrát od 20:00 následoval přímý přenos z vyhlásování výsledků Ceny Karla Čapka. Pagi nic neodbyl, věděl, že termín se nehne, i kdyby došlo, jako že došlo, na virtuální formu, takže z autorů vymámil jejich tvůrčí motivace i vše další, co by mohlo diváky zajímat. Pět či šest vítězů a nominovaných bylo formou konference připojeno do streamu. Škoda jen, že když došlo na jednoho z nejzajímavějších letošních autorů Pavla Fritze, do přenosu se vloudilo nějaké zákeřné echo a slyšeli jsme všechno dvakrát, včetně upozornění, že vše slyšíme dvakrát.

Lulu letos nahradil Pavel Mikuláščík, který převzal administrování soutěže po Jiřině Vorlové. Lulu neměla dost dobré připojení, takže přispěla jen pozdravem na chatu. Snad nám to v březnu vynahradí.

Mám dojem, že letošní ročník byl první, kde byla Mlokem oceněna povídka v kategorii mikro. A také byla poprvé udělena Cena ABB robotika.

Výsledky si přečtete na stranách 13 až 15.

Zdeněk Rampas

<http://www.youtube.com/watch?v=oJptltnBq8> a <http://www.youtube.com/watch?v=Q4495tUDPg>

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 12/2020 (339)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek a Michaela

Autoři tohoto čísla

Otokar Březina, Ivo Fencel, Grobenius, Kristina Haidingerová-Trefilová, Dagmar Heřtová, František Houdek, Richard Klíččík, Pavel Mikuláščík, Ondřej Neff, František Mrož Novotný, Milan Petrák, Ivo Poledník, Zdeněk Rampas, Petr Svoreň jr.

Fotografie

Zdeněk Svoboda, Tomáš Dvořák a Lukáš Bárta

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt, Petr Habala, Jan Haberle, Pavel Kavánek, Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 4. 1. 2021

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Čím lepšího máš offroada, tím dál jdeš pro traktor.

Nejpodivnější odborné názvosloví mají asi psychiatři. Jejich obor je jediný, kde se debilům říká klienti. Všude jinde je tomu naopak.

V Česku je možný fakt všechno... tady snad už může překvapit jen sníh silničářů.

Největší naivkové současného světa jsou konspirační teoretici, protože věří, že tenhle binec někdo řídí.

Víte, proč je v Izraeli tak vysoká proočkovanost? Protože tam nikdo nevěří, že se jedná o židovské spiknutí.

Řízení státu mi připomíná letní tábor, když jdou děti s vedoucím po stezce odvahy. Děti vidí na stromě oběšence, ale vědí, že je jenom narafičený. Vedoucí vidí na stromě oběšence a ví, že tam žádného nevěšeli.

Bonsaje jsou na světě proto, aby nebylo trpaslíkům líto, že nemůžou objímat stromy...

NYX

◆ ◆ ◆

● **21. listopadu** proběhl virtuální HorrorCon 2020, více o něm v tomto nebo příštím čísle.

● **25. listopadu** děláme korektury minulého čísla Interkomu a já tím opět zahajuji měsíční přehled dění v redakci. Mimo jiné rovněž pokročila práce na knižce anglicky psaných článků, které Emil Holub publikoval převážně v jihoafrických novinách a vydával si tím na živobytí a další expedice. Pobavil mě požadavek, aby na obálce knihy nebyl autor v tradiční korkové helmě, která bývá spojována s kolonizátory a kolonialismem. Rád bych věděl, zda helma a to, co symbolizuje, vadí skutečným Afričanům, nebo hlavně Evropanům kajícím se za svou minulost. Třeba v dnešní Namibii, kde se Němci dopustili první genocidy dvacátého století, nosí potomci přeživších Hererů ve významné dny německé koloniální uniformy a jejich ženy milují stříhy z císařského Německa.

● **26. listopadu** chvilku po půlnoci chválí Jarda Veis moji povídku, tu, co jsem začal psát ve Špindlu o prázdninách a pak ji poslal do CKČ, když se mi letošní účast zdála slabá. Škoda, že už JLV není v porotě CKČ. ☺

A ozval se Doktor, termín hypotetického Fénixconu v březnu se mění na víkend: **5.-7. března 2021.**

● **28. listopadu** koukám na český film Mars, scénář jalový, jak jsme u českých filmů zvyklí, ale stojí za to kvůli exteriérům (a možná i kvůli Tereze Nvotové). Na ČSFD se píše: Americká nevládní organizace vypisuje od roku 1998 soutěž, ve které se projekty z celého světa ucházejí o možnost pobytu v simulátoru života na Marsu v poušti amerického Utahu. V září 2014 byl

český projekt „Mars“ vybrán do užšího kola soutěže a v únoru 2015 byl potvrzen. Natáčení proběhlo na jaře 2015. Česká mise se stala první posádkou na světě, která na základně realizovala filmové natáčení.

● **29. listopadu** dokončuji IK 11, takže se letos nebo na začátku ledna dočkáte ještě #12 s tradiční výzvou k předplatnému.

● **1. prosince** se pokouším zorganizovat velkou logistickou akci, přepravit pár knih, které potřebuje Milada z Kosmasu, do Lublaňské, nějak jsem neval z úvahy, že zjednaný špeditér, můj druhozený, má zrovna narozeniny a nějak na to tím pádem zapomenul.

● **2. prosince** se sám vydávám do Arga za Richardem Klíčníkem, protože zjevně není na nikoho spolehnouti. S taškou výtisků, konečně jsem si mohl sáhnout na knihu ROBOT100, jsme před nakladatelstvím vyčkali Ondřeje Neffa, který mi přivezl *Barboru a zlatého robota* a pak mě i hodil domů.

Večer sleduji film *Skrytá čísla* o černošských výpočtářkách a matematickách v americkém kosmickém programu.

Připomenulo mi to vtip, kde sovětský maršál říká: V případné válce s Čínou zvítězíme. Brežněv na to: I když nás je 150 milionů a jich miliarda? Maršál odpoví: Pět milionů Židů se také ubránilo padesáti milionům Arabů. Brežněv na to: A máme tolik Židů?

Takže mi teď vrtá hlavou, kolik černošských programátorů měli Rusové, že dostali Gagarina na oběžnou dráhu dřív než Američané Johna H. Glenna.

Ale jinak to byl asi nechtěně poučný film, všichni ti (podle dnešních měřítek asi neuvědomělí či dokonce zaostalí) černoši se tam snaží: udržet si práci, vychovat děti a zajistit jim vzdělání, dokázat bílým, že se jim vyrovnají a že segregace je nejen nespravedlivá, ale i zbytečná a neproduktivní. Tehdy ještě nebyly žádné kvóty, žádná afirmativní akce, ale také žádná gasta kultura...

● **4. prosince** od 18:00 sledujeme s Michaelou virtuální zahájení Fénixconu. O tom více na straně 1, zde jen, že jsme alespoň virtuálně zamávali známým a přátelům v chatu vedle vysílání, namátkou: Lence Turečkové z Olomouce, Lulu z BB, Viktorovi Dražnému z postele, také chytil (kdo koho vlastně) kovid?, Tono Stiffelovi, Honzovi Kotoučů, Miro Švercelovi, a samozřejmě také na zítřek natěšeným autorkám a autorům CKČ.

● **5. prosince** proběhlo vyhlášení výsledků CKČ, pro nového administrátora Pavla Mikulášička vlastně premiéra. A spolu s Pagim to zvládli výtečně, i když se asi připravovali na klasický, už skoro čtyřicet let vybrušovaný rituál.

● **6. prosince** se u nás zastavil Jarda Olša vyřídít před odjezdem poslední věci kolem korejské knihy.

Večer sleduji kanadskou reportáž o Jordanu Petersonovi. ČT 2 to dávala okolo půlnoci a repríza bude ve dvě ráno...

Nevím, podle jakého klíče vybírali účastníky, ale skoro všichni, jak jeho fanoušci, tak odpůrci mi přišli politováníhodní, místy i Peterson sám. Ti odpůrci byli hlučnější, nezdvořilejší a občas i (asi úmyslně) odpudivější. Protože nevěřím, že kanadská dokumentaristika není nakažena politickou korektností, tak se obávám, že mezi odpůrci byli ti v dokumentu prezentovaní vybraní z jejich přijatelnější části. Ale i tak z nich netole-

rance, stádnost a svatě přesvědčení, že oni jsou budoucnost a mohou tedy porušovat všechny normy, jen odkapávala.

Viz <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13124353274-vzestup-jordana-petersona/22038257005/>

A mezitím dorazil mail, že konzulát v LA je v kovidovém pozření a Jardova cesta se do zjištění výsledků testů odkládá...

● **7. prosince** ráno zavolal Pavel Mikuláščík ohledně CKČ a cen pro vítěze.

Večer sleduju virtuální křest ROBOT100 v Knihovně Václava Havla. Moderoval jej (velmi zdařile) Richard Klíčník, hostem po jeho pravici byl Pavel Kosatík, po levici Petr Stančík.

Dle mého to byla ideální sestava. Obvykle „křesty“ antologií s více autory vypadají jako štafeta, položí se otázka a pak se postupně mámi odpovědi, často dost podobné. Takhle na sebe všichni mohli bezprostředně reagovat a mělo to šťávu.

Hned jsem pak také Pavlovi napsal o jeho čapkovských postřezích ohledně jeho nejistoty, jakého věku má šanci se dožít.

● **8. prosince** mi Pavel Kosatík zavolal jak kvůli Čapkoví, tak i záměru vydat staré recenze a úvahy o SF před 30 roky, asi jen jako e-book.

Synáček konečně donesl knihy z Celetné do skladu Kosmasu, referoval jsem o tom Miladě a ta mi v jednu v noci poděkovala, doufám, že ještě nebyla v práci.

Večer jsem se dověděl, že TV seriál *Dámský gambit* o geniální sirotě, která se stala světově uznávanou šachistkou, není žádná feministická biografie, ale SF Waltera Tevise (autora *Zpěvu drozda*), a že úspěch seriálu zvedl zájem i o sedmatřicet let starou knižní předlohu, která se vrátila do žebříčku bestsellerů.

● **9. prosince** se po včerejším odvysílání rozhovoru s Radimem Uzlem na DTVV rozjela kampaň rozhněvaných mladých mužů s hashtagem #NejsemZvíře. Už tím, jak ochotně se přidávali k honu na člověka na základě několika vět vytržených z kontextu, sami své tvrzení vyvraceli, vždyť právě prokázali svou (zvířecí) stádnost. Opravdu by mě totiž zajímalo, kolik z nich dokázalo přetřpět Veselovského výslech osmdesátiletého muže, který má jinou životní zkušenost a jiný slovník (jiné doby), a jehož slova znamenají v dnešní novořeči něco jiného, než on má na mysli. Velmi často navíc jeden mluvil o tom, jak věci jsou, a druhý o tom, jaké by být měly.

Když kovid dá, dočkáme se toho, že tihle #nejsemzvíře gendermani za dvacet let pošlou své ojeté manželky k čertu a nahradí je novějšími modely. (To je totiž také projevem zvířecí přirozenosti, ne jen vrhat se na holky v parku.) To už tu Uzel asi

nebude, aby se mu mohli omluvit. Ostatně progresivisté se nikdy neomlouvají, svým obětem zvláště.

● **10. prosince** jedu do Jalny pro Interkomy, odtamtud hned do Čáslavské, kde jsem odložil výtisky pro Arkham, Filipa a jeho děvčata a také jsem tam nechal pár anglických katalogů o Milesovi Breuerovi, máte-li zájem, zeptejte se tam nebo v Krakatitu, nebo mi napište. Jeden jsem nechal i Dárečkovi, který se tam měl a doufám, že se tak i stalo, ve čtyři zastavit pro objednané knihy a Interkomy.

Na zpáteční cestě kouknou do Pevnosti a tam je velká reklama na Comic-Con Prague 2021, v únoru. Nevěřím, že naše vláda dokáže zorganizovat vakcinaci tak, abychom mohli uspořádat Fénixcon v březnu, natož aby se sešlo dvacet tisíc lidí o měsíc dříve.

Odpoledne hlásí RIP, že IK je už i v Šestajovicích, takže bude už všude.

● **11. prosince** Cellindra mi poslala články, o které jsem si říkal před měsícem, našťastí včas, ale musím se zbavit své zdvořilosti a občas si o něco říci i dvakrát, vždyť i mně se občas ztratí mail.

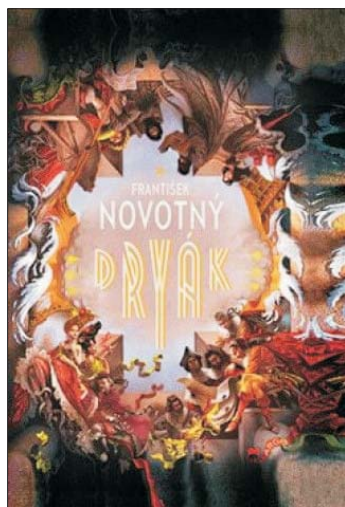
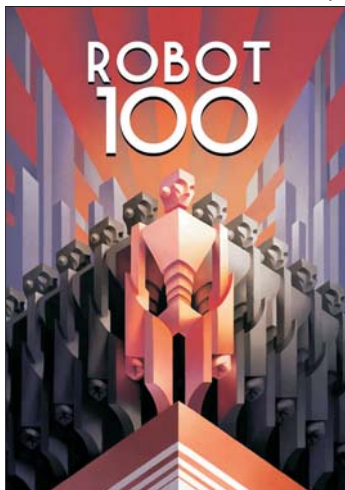
Pak mi zavolal Honza Škorpik dotaz, co znamená (9) za jménem na posledním IK, tušil mou odpověď a už se chystá předplatit i doplatit :-). Ale nebyl to jen radostný hovor, dověděl jsem se, že Viktor Dražný leží s něčím (ještě) horším než kovid: Viktor, chlapec, dej se do pořádku.

Pak se zmínil o podle všeho zajímavém izraelském seriálu *Fauda*, jsem zvědav, kdy najdu čas na to kouknout.

● **12. prosince** ráno při snídání poslouchám na ČRo Plus Petra Koubského a šéfredaktora serveru Lupa.cz a zároveň moderátora pořadu Davida Slížka v pořadu *Online Plus*. Pobavilo mě, když David řekl, že se už dlouhé roky těší na samořiditelná auta a ono stále nic. Petr na to pravil, že to hezky demonstruje generační rozdíl mezi nimi, on že se se stejným výsledkem těší na létající auta. Nevím, o kolik let jsem starší než Petr K., ale já se polovinu života těším na studenou fúzi. Když přišly první důchodové reformy, chvíli to vypadalo, že fúze bude za asi tak dlouho jako důchod, tedy tak za dvacet let, přičemž stejné číslo platilo i za rok, dva i tři. Ale teď už mi stát rok posílá nějaké kapesné, a o řízení jaderné fúze se už raději nehovoří. (Asi aby neomezila nadšení, s jakým spalujeme kukuřici a další jedlé rostliny.)

Dověděl jsem se, že Franta Novotný má velký rozhovor na <http://www.radiodixie.cz/>, přečtěte si ho v lednovém IK.

Tahle sobota je jedna velká zdržovačka, jen jsem juknul na YU, objevily se mi tam dva pořady s Danem Vávrou, jeden o ubohosti naší (moderní) architektury a druhý byl rozhovor s Janem Cemperem z Manipulatori.cz a Stanislavem Blahou z Out-

sidermedia.cz. Možná to k něčemu bylo, po dvou hodinách vyjasňování stanovisek už možná nebude jedna strana považovat druhou za naprosté satanáše.

Ale jak má pak člověk něco udělat. Včera mě napadl nový směr, jak zkoumat výpočet Frobeniova čísla numerických monoidů s tříprvkovou bází, a za celý den jsem na to nenašel chvilku. :-)

● **13. prosince** zemřel Jarek Mostecký. Když mi 6. listopadu volal, aby se svěřil s radostí, jakou mu udělala Kniha ROBOT100, v níž má povídku, a poptal se na osud Akademie SFFH, nikdo z nás netušil, že spolu mluvíme naposledy.

● **14. prosince** vyšel na Sardenu článek Leoše Kyši *Akademie je mrtvá, prosím neresuscitovat*. Zaslouží si podrobnější rozbor, takže více o něm asi až v příštím čísle.

Odpoledne vypadl Nyx.cz.

Večer se osm hodin před odletem do LA zastavil Jarda Olša, jr., nechal nám v redakci svázaný ročník Světзору z roku 1888. Skanujeme z té obludnosti pár obrázků a protože to má rozměry 29 x 39 cm, je to práce pro dva lidi. Michaela se pak hned pustila do čtení a v příštích číslech vás určitě obšťastníme mnoha články, které za více než sto čtyřicet let neztratily na zajímavosti a aktuálnosti.

● **15. prosince** NYX stále nejede, pomóóc, všichni tu zahyne-me!!! V ušetřeném čase se věnuji koordinování CKČ a obesílám porotce pokyny a povídkami.

● **16. prosince**, NYX už běží, svět je zase normální.

● **17. prosince**, čtvrtek, jdeme na Břeženku, dáme poslední čtyři z tanku a pak přijde PES.

Předtím jsem se zastavil u Zdeňka Pobudy, nafasoval jsem recenzní výtisky a pak jsme hlavně probírali smutný konec Akademie a nějak nám to uteklo, takže jsem pak na Břežanku dorazil se zpožděním.

Bylo nás tam asi třináct, Pagi, Pavel Březina s dcerou a psem, Richard Šusta, Michaela, Franta Novotný, náš Pavel s Dagmar a Kordym, a jako poslední dorazil Jarda Houdek, všem jsem vnutil nějaké Amazing Breuery, Jardovi ještě Skříň #13 k recenzi.

XB-1 zahájilo sebe/záchranou sbírku na HitHitu.

<https://www.hithit.com/cs/project/8888/zachranme-xb-1>

● **18. prosince** XB-1 vybralo polovinu z požadované částky, mám dojem, že tak věrné čtenáře si Vlado ani nezaslouží.

● **19. prosince** na kus řeči s Kristin Olsonovou, výměna dárků na dvoumetrovou vzdálenost :-)

● **20. prosince** píšou Petře Neomillnerové, takto pohrobku pokusu o reformovanou Akademii, zda někomu z týmu zbyla chuť pokračovat v té práci.

Vilma navrhuje Silvestrovský večírek na webu a před ním procházku po vybraných lokalitách.

● **22. prosince** mi Filip z Arkhamu připomíná anotaci na Interkom 11 pro jejich internetový obchod. Asi mají v obchodě pořádný frmol, když až dnes.

Honza Vaněk, jr. slibuje na Silvestra 20minutovou povídku Johna M. Forda.

Z MZV přišlo šest čísel časopisu v amharštině. Statečně jsem v něm identifikoval Abebe Bikilu, reklamu na Coca Colu a

článek o Karlu Čapkoví :-). Nevím, zda od Jardy Olši dostanu nějaký rozdělovník, potažmo se musím zeptat Jardy Veise, autora článku o R.U.R., zda také něco našel v poště, či má své výtisky u mě.

● **23. prosince** posílá naše skvělá ilustrátorka Kristýna ilustrace k vědecké rubrice a jako dárek k Vánocům pro vás nakreslila i obrázek k povídce Ondřeje Neffa.

A z Brna se ozvala naše dlouholetá čtenářka paní Novotná zneklidněná tím, že nemohla předplatné Interkomu předat na Fénixu, uklidnil jsem ji, že v IK 12 bude podrobný návod. Ale jinak si z ní vezte všichni příklad.

● **24. prosince** asi tu jsou Vánoce, v domě je nějak víc dětí než obvykle.

● **28. prosince** sbírka na HitHitu někdy o Vánocích dosáhla požadované částky a dnes už ji o 7 % přesáhla. Tím se nedejte odradit, každá koruna dobrá a vybírá se ještě měsíc. Mám radost, když mezi donátory objevím známá jména, a že jich je, ale těší mě i ta spousta neznámých, o kterých jsem, možná jen díky své omezenosti, nikdy neslyšel.

● **30. prosince** rozesílám novoročenky a sleduju seriál Atypic o tom, jak to má kluk s autismem těžké při randění. Více o tom na straně 10.

● **31. prosince** nás navštívila Sanča Fülle, žije podobně jako my převážně v karanténě, tak jsme usoudili, že největší riziko návštěvy bude její cesta metrem. Dali jsme procházku a dýňovou polévku, jak by to asi probíhalo, kdybychom Silvestra trávili u Klímových. Okolo čtvrté jsem zapnul JitsiMeet pro případ, že by ji někdo chtěl pozdravit, ale všichni asi pilně sháněli alkohol na večer, či spíše se museli věnovat nemocným příbuzným, jak se teď v naší bublině rozmohlo. A pak se Sanča vydala domů a my v devět patnáct opět startujeme komunikační program, který nám zprostředkovala Julie Nováková. Ta, jak jsem se později dověděl, kvůli bolesti hlavy odpadla ještě před zahájením. Vilma s Martinem, Honza s Libou a Edita (chvillemi i s Cyrilem) už tam hodnotili Pangalaktický megacloumák, který si Edita chystala na půlnoc. Samozřejmě že měl 42 %, jen barva okeny poněkud nebudila důvěru. Pak se ještě přihlásila Milada Kuličková a na chvíli i Milena od Rámišových a Bidlo. Toho už nějakou dobu trápí zápal plic, takže jen krátce. Probrali jsme život, děti a co kdo dělá a četl a najednou tu byla půlnoc a za okny vypukl tradiční Stalingrad.

● **1. ledna 2021** začínám poslechem Alternativního novoročního projevu stínového Prezidenta České Republiky. Nemýlím-li se, tak dnes k národu promluví předsedové dolní a horní komory Parlamentu ČR a večer i premiér, jsem si ale jist, že tak trefné vyjádření společenské situace jako Dan Vávra nepřinese žádný z nich. <https://www.youtube.com/watch?v=8xLkLdzvoWE>

● **6. ledna** konečně skoro hotovo, už jen překlad Britské konzervy a jdeme do tisku.

Zdá se, že v USA ochutnají některá u nás už zapomenutá blaha socialismu.

● **7. ledna** dorazil poslední článek. A otevřel jsem dnešní novoroční Týdeník Echo a v rubrice Salon si Peňás o tom, co nás čeká, povídá s Neffem, Evou Hauserovou, Stančíkem a Cílkem. Bude to scifi rok.

Zdeněk Rampas

Vždy překvapující Harlan Ellison. 23 majstrštyků

„Každý máme jen omezenou zásobu lásky.“ Ellison.

„Když už nejste nebezpeční, říkají vám šťoura. Mně se slovo *REBEL* líbí víc.“ Týž.

A máme ho zde díky Argu zas. Neuvěřitelného. Harlana Ellisona (1934-2018). Pozor ale. Ve dření toho, co psal, naopak zcela uvěřitelného.

Jako scenárista se židovský povídkář Ellison podílel na původních seriálech *Star Trek*, *Člověk z U. N. C. L. E.*, *Route 66*, *Hodina Alfreda Hitchcocka* nebo *Krajní meze*. A posléze dokonce na slavném filmu *Terminátor* (1984), byť pouze nápadem na úvodní sekvence. Každopádně byl oblíbeným spisovatelem dětství režiséra Jamese Camerona.

Jako editor dal kdysi dohromady antologii *Nebezpečné vize* (1967), památník na samém úpatí Nové vlny (science fiction), a jako komplikovaný muž, avšak brilantní vpravdě – odstřelující beze skrupulí veškerá tabu a šokující úplně záměrně – přichází do Čech roku 2020 s objemnou bichlí plnou magického realismu a zvanou trefně *Vrchol vulkánu*. „V americké literatuře nikdo takový nebyl – a ani nebude,“ ví už na přebalu Stephen King. „Naštvaný, zábavný, výmluvný, obrovsky nadaný.“ I když...

„Bez nervové nemoci není velkého umělce,“ podotýká Proust a sporu není, že Ellisona brzdily deprese. Naštěstí ne stále a ještě roku 1956 uměl prodat sto povídek. V

tom jediném roce. Ale ne všechny byly, připomeňme, z ranku sci-fi. Naštěstí pro nás nato Harlan vykročil jediným správným směrem (asi jednoduše musel, když nápady překypoval), a jelikož byl také čtenář, nakonec doma žil – kromě své ženy Susan – s nějakým čtvrt milionem knih a komiksů. Na jeho psaní se to kladně odrazilo.

A spektrum naší knihy? Startuje ho slavný text „*Kaj se, Harlekýne!*“ řekl *Tiktátor*, který dostal Huga i Nebulu (1966) a myšlenkově vychází z Thoreauovy *Občanské neposlušnosti*, z románu *1984* i z Greenova – lehce sporného – výroku, že spisovatel vždy má být piskem v soukolí státu. – Tento úvodní příběh nás vnáší do šíleného dystopického světa, kde samozřejmě *Tiktátorův* úřad může kdykoli vymazat vaši „kardiodestičku“ a tím vás vypnout. Povídka je zhuštěným románem a působí asi tak, jako by Bradbury psal *451 stupňů Fahrenheita* co short-story. Hrdina připomíná Jokera, ale je Batman a nechce si nechat líbit zlovlný vesmír. Nešlil, ale nenachází, tak jako autor, klid. A tento Harlekýn, vlastním jménem Everett Marm, je ve své zemi zločincem, avšak prvořadým důvodem jeho vypnutí se má stát to, že dobře nehospodařil s časem – a „opozdil se“. Takřka o 64 let.

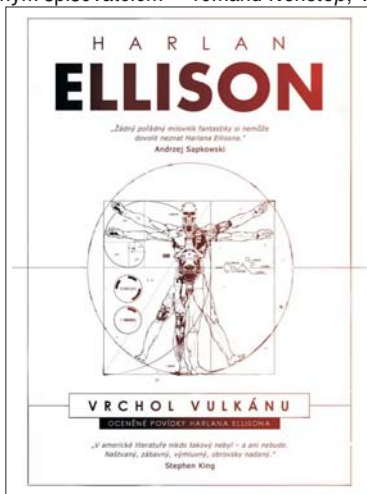
Ellisonův už klasický příběh bohužel ve své podstatě ilustruje pouhou realitu, kde se VĚTŠINA vždycky radší anebo ráda podvolí a přizpůsobí.

Hned další próza *Nemám ústa a musím křičet* (Hugo 1968) je o věznicích uvnitř počítače a kruté pozvolnosti jejich umučování. Zatímco tvůrci universa jsou prachem, uvnitř pokračuje strašidelně pozdržovaná genocida a „Jedinečný spojenecký makropočítač“ byl sice znám pod zkratkou JMS, ale bohužel se uvnitř rozvinulo nenávistné vědomí. Zkratka nově znamená „Jízlivý sadistický moloch“. Vznikl v důsledku třetí světové války a stal se Bohem-sadistou. Bytůstky ve vlastních útrobách nenávidí absolutně a mstí se za to, že jej vyrobili. Zatímco ještě na začátku text připomíná mnoha prvky sekvence Aldissova románu *Nonstop*, ve finále je to horor přepěchovaný kařkovskou bezvýchodností.

Bestie, která řvala láskou v srdci světa (Hugo 1969) je typickou Ellisonovou provokací, kde hned první květy vět předestírou dvousetnásobnou vraždu: dětí, mužů, žen. Pachatel? Will Sterog. Otrávil totiž přípravkem na hubení hmyzu lahve s ranním mlékem před domy; nato odpálil letadlo, jen aby zbavil rakovinného utrpení jednu ze svých tet, a ve třetím odstavci povídky už masakruje lidi na stadionu samopalem M3. A po smrti? Dočká se přesto – prazvláštní – sochy – s ještě prazvláštnějším výrazem v obličejí. Zví pak, že je tradicí budovat – i když v jiné galaxii – podobné monumenty. On sám ovšem byl „vydrénován“, nenávisti zbaven. Sama nenávist ale zůstala – a „čtvrtá světová“ bude následek.

Zatímco *Kluk a jeho pes* (Nebula 1970 za nejlepší novely) se stal roku 1975 podkladem dystopického filmu, který získal Huga, *Bazilišek* byl nejlepší povídkou již roku 1972 (cena Locus) a lze ho chápat i prostě: jako alegorii hrůz vietnamské války. Muž, který cosi podobného tomu peklu přežil, se bez očí vrací do USA, ale milovaná se před ním uzavírá. Je vdána za jeho bývalého kamaráda a i proto „přichází“ skutečný – a zároveň snad snový – BAZILÍŠEK. Ale přichází, aby veterána stejně neuchránil. Lid se totiž zachová „jako ve filmu o lovu na netvořa“ a vyhrává. Jistě. Žilo vícero vojáků, které stihl amok po návratu z Vietnamu a ne nadarmo vznikl pak *Rambo*. Ale jen Harlan Ellison dokázal zhutit podstatu všeho do patnácti stran!

Vydán napospas větru a vlnám poblíž ostrůvků Langerhansových; 38 stupňů 54 minut severní šířky, 77 stupňů 00 minut 13 vteřin západní délky: tak se jmenuje další próza, která shrábla dalšího Huga. I cenu Locus (1975). Outsider tu zareaguje na inzerát, aniž tuší, že dle zeměpisných souřadnic hledá taky vlastní duši. Zprvu se parafrázuje *Frankenstein* (který později inspiruje i třeba Stephena Kinga – k *Revivalu*), pak ovšem autor sofistikovaně koketuje s filmy *Neuvěřitelně se zmenšující muž* a *Fantastická cesta*. A co si sami myslíte? Lze stvořit milionkrát menší kopii člověka a vklínit ji i se znalostmi

do jiné bytosti? Víte, určitě ano; a sledujeme tedy detailní líčení sestupu do vlastního pupku a pouti miniaturizovaného muže tělem. A za vším hledej ženu, a tak... „Chci, abys stvořil jejího liliputa, jako jsi stvořil mého, a poslal ji za ním.“

Jeffinovi je pět (Hugo, Locus i Nebula 1978). Autobiograficky působící povídka o dětství, ale především příběh titulního Jeffina, který mentálně navždy uvízl ve věku pěti let. Je tak pomyslným mimozemšťanem – a bývá ostrakizován. Jen vyprávěč příběhu zůstává ještě jeho kamarádem. Povídka je natolik nabitá odkazy na pop-kulturu, kterou právě dětské duše milují, že by nic podobného nedokázal napsat ani zmíněný už S. King, jinak popový idol a fanda. Staré filmy, dřevní komiksy, ba rozhlasový *Kapitán Půlnoc*. Zmiňováni jsou i spisovatelé jako Kutner, Weinbaum, Howard a Burroughs, zmíněn je film *Zničený muž* podle Besterova románu. A Jeffino? Kouká jednou i na 33 televizi naráz.

Působivostí dosáhne Ellison takřka účinku *Růží pro Algeron*.

Počítám, jak zvon odbíjí čas. Nejlepší povídka roku 1979 (Locus) je uvedena dvanáctým sonetem Williama Shakespeara a začíná jako příběh putování do Skotska, půjde však o putování časem a hrdinové se stanou oběťmi tzv. zákona zachování času. Jak se ukazuje, vesmír totiž časem „neplytvá“. Čas je „přečerpáván“ a recyklován. Entropická rovnováha musí totiž vydržet, a protože hlavní hrdina promarnil život, odlétaly od něj po celý ten marný a zbytečný čas nepoužitě „chronony“. Až se nakonec jejich tah stal nepřekonatelným, i byl tento lenivec stržen do prostor, kde užijí nejednu podivuhodnost. „Kol zrovna plynulo potopení Titaniku,“ čteme třeba, ale potká i ženu – s podobným osudem – a díky tomu, že se zamilují (a nemarní tedy prý už čas), stanou se cizorodostmi. Z předpekli jsou vypuzeni.

Džin, protřepat, nemíchat. Nejlepší noveleta roku 1983 (Locus). Tato povídka se odráží od *Magického krámků*, příběhu H. G. Wellse, i od legendy o džinech z láhve. Ale především od *Muže, který dokázal činit zázraky*. Další Wellsovy povídky. A situaci s možností vykouzlit si cokoli (a jakoukoli situaci) Ellison přivádí logicky až k absurdnu. Jak se totiž vyjevuje, dost hloupé je být majitel lampy a nevědět, že jednou bude vynalezen i otvírák na konzervy, který... Ano, který džina osvobodí.

Vynikající příběh *Účel REM spánku* se pak stal po právu nejlepší noveletou roku 1989 (Locus). Hrdina se ocitá ve skupině lidí, podle jejichž názoru bychom se měli rozpomínat na vlastní sny. A ne ty příběhy prozřením ztrácet kdesi v hlubinách paměti. Podle skutečných pokusů ovšem naopak sníme, abychom zapomínali: asi jako když se „přes noc uklízí v kanceláři“. A rozpomínání se na sny? Je pro mozek pouze kontraproduktivní.

Hrdina této povídky vstoupí posléze až do kolonie různě postižených lidí – a odhaluje mezi nimi bytosti absorbující choroby jiných. A REM? Není nad REM! Rozrušuje totiž vše, co nás děsí, a mottem kompletní Ellisonovy povídky jsou slova jistého Johna Ciardiho: „Člověk je tím, co dělá se svým zaujetím.“

Muž, který dovezl veslicí na břeh Kryštofa Kolumba je pak povídkou, již roku 1993 vybrali do antologie *The Best Ameri-*

can Short Stories. Hrdina tu vstupuje do bezpočtu osobností a kupříkladu 24. 10. odhalí novinám Kennedyho vrahu, jímž je žena. Patrně stála za plotem na travnatém návrší v Dallasu a jmenovala se Marilyn Monroe. Ale neuvěřil tomu nikdy nikdo, i když před sebevraždou napsala přiznání.

26. 10. téhož roku pak hrdina zničí i poslední zbytek důkazů, které by vedly k odhalení zmizení Amelie Earhartové, Ambrose Bierce, Benjamina Bathursta či dokonce Jimmyho Hoffy. „A kosti umyl a umístil ve vitríně raných amerických artefaktů.“ A Kolumbus? Skutečně ho převezl od lodi při jeho osudovém kroku. Ale „35. října“ jej „Ústředí“ informuje, že si moc užíval, i je odvolán z funkce. „A agregát zastavili“ a hrdinu pokárali, že si drze říkal Leventis alias Radosti ze života plný.

Mefisto z onyxu je příběh připsaný Robertu Blochovi a nejlepší novela roku 1993. Obdržela i cenu Brama Stokera. Plyne z ní, že máme být sami sebou, ale nedopadne dobře. Tak nedopadá ani to, když vklouzneme do jiného člověka, byť – zdánlivě – sebelepšího.

Příběh *Mefista z onyxu* je ale ještě děsivější a o mnohonásobném vrahovi. Hrdina si s ním míří popovídat (asi jako to činíval s masovými vrahy Truman Capote, než si sedl na křeslo) a má tu výhodu, že je s to vidět lidem do hlavy. U vraha zjistí, že je nevinen! Jenže to ještě ani zdaleka není celé a fakticky dojde na cosi jako souboj dvou telepatů

Můžete mít jiný názor, ale tato povídka možná představuje i absolutní vrchol knihy. A 56 ověřených, odporných vražd přece jen tak nevyzmižujete z povrchu planety Země, ne?

A co když je telepat i vrah a náhle se zdá, že vše bylo úplně obrácené? A měli jsme vůbec co do činění se spolehlivým vypravěčem?

Ivo Fencel

Vrchol vulkánu: Oceněné povídky Harlana Ellisona. Přeložili Jakub Němeček, Richard Podaný, Robert Tschorn a (autor doslovu) Viktor Janiš. Odpovědný redaktor Martin Šust. Jazykové redaktori: Viktor Janiš a Richard Podaný. Argo. Praha 2020. 512 stran.

Odposlechnuto

Tak mě napadla taková zvláštní věc, když čtu zpravodajství ze Slovenska. Oběšený policejní prezident, soudci putují do lochu... a aféra Gorila trvající už patnáct let. Co na to říká Brusel? Ten má přece takovou starost se stavem právního státu v Maďarsku a Polsku. Proč se nepozastavuje nad zjevným zhroucením právního státu na Slovensku?

Asi proto, že Slováci mají prezidentku, která dovede odříkatvat súry o občanské společnosti, lidských právech, evropských hodnotách a globální odpovědnosti a navíc, Slováci si koupili odpustky přijetím patnácti migrantů. To je asi tak nepravděpodobnější vysvětlení té divné věci.

Aston

V atombordelu s kolegy na velké vizitě na COVID oddělení. Na radě je zmatený starý pán trpící pneumonií. Ve snaze zjistit jeho stav mu křičím do ucha: „Víte, kde jste?“

Kouká na nás a pak řekne: „Na Marsu.“

Hurá, začíná vnímat realitu, je mu líp.

Vratislav Sedlák

Harlanova abeceda

Přestože je Harlan Ellison jedním z nejvýraznějších autorů science fiction dvacátého století a proslul i mimo tento žánr, v českém překladu jsme dosud znali pouze hrstku jeho povídek roztroušených po časopisech a antologiích po dobu několika desítek let. Jak už to tak bývá, vše se změnilo po autorově smrti, kdy mu u nás v letošním roce vyšla nejprve útlá sbírka *Nemám ústa & musím křičet* a krátce poté naopak notně obsáhlá, průřezová sbírka *Vrchol vulkánu*, v níž najdete hned třídadvacet autorových nejnámějších kratších prací (obě sbírky se pak protínají pouze v jedné jediné povídce). Překladatel Viktor Janiš, jenž se podílel na českém vydání sbírky *Vrchol vulkánu*, do této knihy přispěl doslovem, jenž netradičním způsobem přibližuje českému čtenáři spisovatelovu složitou osobnost...

„Při měření kruhu lze začít odkudkoli.“
– Charles Fort

A JAKO ABECEDA

Číst se Harlan naučil sám v raném věku; ve školce mu nevěřili, dokud jim nezačal předčítat ze slovníku. Nebylo to pro něj v provinčním maloměstě v Ohio úplně výhodné: krom toho, že byl drobné postavy a Žid mezi antisemity, ještě se vyčleňoval svou inteligencí. Není divu, že utíkal do fikčních světů.

B JAKO BIPOLÁRNÍ PORUCHA

Od poloviny sedmdesátých let sužovala Harlana neléčitelná choroba, nejdříve diagnostikovaná jako chronický únavový syndrom, pak jako bipolární porucha a nakonec jako endogenní deprese. Znemožnila mu dokončit řadu knih a výrazně zpomalila jeho pracovní tempo.

C JAKO CORDWAINER BIRD

Když měl Harlan pocit, že jeho scénář zmrzačili producenti až příliš, podepisoval se jako Cordwainer Bird. Cordwainer je švec, bird je pták, dohromady tedy někdo, kdo dělá boty pro ptáky, zkrátka neužitečnou práci. Hrozba, že místo svého slavného jména použije nechvalně proslulý pseudonym, někdy hollywoodská studia odradila od nepřiměřených zásahů.

D JAKO DEMOKRAT

Na politickém spektru byl vždy nalevo, což tehdy znamenalo odpor proti válce ve Vietnamu a boj za občanská práva. V roce 1965 pochodoval s Martinem Lutherem Kingem ze Selmy do Montgomery, aby podpořil ústavní právo Afroameričanů na účast ve volbách. Asi nikoho nepřekvapí, že skončil na seznamu podvrátných živlů, který si vedl kalifornský guvernér Ronald Reagan.

E JAKO ELLISON

„Musíte se smířit s tím, že Harlan Ellison je zčásti jedním

z největších spisovatelů 20. století a zčásti je rošťácký a zlobivý jedenáctiletý kluk – a zároveň potrhlý starý Žid, který si svou židovskou potrhlost nejen užívá, on si v ní vyloženě libuje.“

– Neil Gaiman v dokumentárním filmu *Sny s ostrými zuby*.

F JAKO FRANK SINATRA

Jako Pilát do kréda se Harlan dostal do nejslavnějšího článku v dějinách nové žurnalistiky, *Frank Sinatra je nachlazený* od Gaye Taleseho. Při náhodném setkání v losangeleském klubu se Sinatrovi znelíbí Harlanovy boty. Harlan se Sinatrou nenechá vyprovokovat, dokonce zapře svou profesi, označí se za instalatéra a z konfrontace vyjde jako vtipný člověk, který se umí postavit šikaně.

G JAKO GENE RODDENBERRY

Producent seriálu *Star Trek*, pro nějž Harlan napsal díl *Město na okraji věčnosti*. Ten nechal Gene čtyřikrát přepsat, což Harlan nesl velmi nelibě. Jednou si na něj počkal v předpokojí s katovskou smyčkou v ruce, a když Gene vyšel, pronesl: „Řekni mi, že není pravda, že mi zase někdo přepsal scénář.“

H JAKO HOLLYWOOD

Harlan dorazil do Los Angeles v roce 1962 s deseti centy v kapse a záhy se etabloval jako vyhledávaný scenárista seriálů jako *Krajní meze*, *Burke's Law*, *Route 66*, *Alfred Hitchcock Hour* a *Star Trek*. Jeho celovečerní film *Oscar* na motivy románu Richarda Salea ovšem naprosto propadl. Harlanovy nejlepší scénáře, zejména *Já, robot* na motivy slavných povídek Isaaca Asimova, zůstaly nerealizované.

CH JAKO CHOTĚBOŘ

V roce 1998 se Harlan jako host zúčastnil chotěbořského Parconu, a to přes internet, který jinak srdečně nesnášel. V online interview mimo jiné uvedl: „Překladatel musí nejen být s to překládat idiomatically – a moje dílo je v tomto ohledu velmi náročné –, ale navíc zachytit naladění a barvu textu, jeho spodní proudy a poezii. To není málo.“ No, není.¹

I JAKO INSPIRACE

„Borges psal spekulativní literaturu a píše ji i Joyce Carol Oatesová a všichni spisovatelé z Latinské Ameriky píšou magický realismus, a to v zásadě dělám i já. S Jihoameričany jsem pokrevně i ideologicky spřízněný – s Mariem Vargasem Llosou, s Luisou Valenzuelovou a Gabrielem Garcíou Márquezem. To je moje literární rodina,“ řekl Harlan.

J JAKO JUVENILIE

V roce 1955 se Harlan přestěhoval do New Yorku. V prvním roce prodal pulpovým časopisům dvě povídky. V následu-

¹ Každý si z těch úžasných okamžiků pamatuje to své. Někdo zase třeba, že první Harlanova slova po navázání spojení byla: „Je tam Oliša? Dluží mi peníze.“ Šlo o honorář za povídku v jedné z antologií AFSF z dob, kdy ještě nebyl bankovní přeshraniční styk vůbec jednoduchý. Ellison navíc zapomněl nebo nepochopil, že podepsal smlouvu v Kčs jak to v té době dělali všichni ze západu. (poznámka redakce)

jícím roce jich prodal přes sto – pod různými pseudonymy psal noir, sci-fi i decentní erotiku. Vzhledem k tomu, že pulpové časopisy platily jen cent za slovo, musel psát hodně a jeho styl byl poplatný Nelsonu Algrenovi a vzorům z časopisů jako *Manhunt*. Reprint raných povídek povolil až na sklonku života.

K JAKO KRITIK

„Nemáte právo na svůj názor, ale na svůj poučený názor. Nikdo nemá právo být ignorant.“ Tímto bonmotem se Harlan řídil i ve své filmové kritice, sebrané ve sbírkách *Skleněný cecek: eseje o televizi a Ten druhý skleněný cecek a Harlan Ellison se dívá*. Eseje to jsou velmi subjektivní, ostré, a přitom zasvěcené. Spíš než průvodcem filmy, které stojí za zhlédnutí, jsou kompendiem filmů, kterým se má člověk vyhnout.

L JAKO LÁSKA

„Každý člověk má v sobě jen omezenou zásobu lásky. Do jisté míry je to jako s rameny hvězdice: když z nich kus ukousnete, dorostou. Ale když ukousnete příliš, hvězdice zemře,“ napsal Harlan v eseji o jisté Valeriei B. Ale taky napsal: „Jen co se člověk zamiluje, začne lhát.“

M JAKO MANŽELSTVÍ

Harlan byl ženat pětkrát, z toho čtyřikrát nešťastně, jednou dokonce pouhých pětadvacet dní (Lory po něm u soudu chtěla půlku domu a půlku příjmu z autorských práv; soudce jí přiřkl čtyři sta padesát dolarů). S pátou manželkou, o čtyřadvacet let mladší Susan Tothovou, ovšem prožil dvaatřicet let, víc než se všemi předchozími dohromady.

N JAKO NEBEZPEČNÉ VIZE

Přelomová antologie z roku 1967, kterou dal Harlan dohromady jako editor a opatřil 33 předmluvami. Autoři povídek v ní mohli a měli porušovat všechna tabu tehdejších SF časopisů. Mimořádný úspěch tohoto symbolu americké Nové vlny přiměl Harlana k sestavení navazující antologie *Opět nebezpečné vize* a k práci na nikdy nedokončených *Posledních nebezpečných vizích*, mlýnském kamenu na Harlanově krku.

O JAKO OLYMPIA

Harlanův psací stroj, na němž psal až do konce života oslnivou rychlostí sto dvaceti slov za minutu. Když se ho lidé ptali, proč nepřesedlá na počítač, odpovídal: „Pokud byl psací stroj dost dobrý pro Marka Twaina, je dost dobrý i pro mne.“

P JAKO POVÍDKA

„Harlan nebyl jen velký autor science fiction; byl to skvělý spisovatel, tečka. Ve své vrcholné formě, od pozdních šedesátých let přes sedmdesátá léta až hluboko do osmdesátých let, nebyl ve veskeré anglicky psané literatuře lepší povídkář... Byl to komplikovaný chlap, svým způsobem génius a jeho múza byla vztekla harpyje, ale psal jako Pánbu.“ – G. R. R. Martin

Q JAKO QUIJOTE

Možná bylo Harlanovo snažení umíněné, přesto však mělo

společný jmenovatel: respektujte spisovatele a jejich uměleckou vizi. Plaťte jim. Neberte jim autorská práva. Nevystavujte jejich díla na internetu zadarmo. Donkichotské? Možná, ale někdo to říct musel.

R JAKO ROMÁN

„Býval by z něj mohl být titán americké literatury, kdyby se přiměl k románové tvorbě,“ řekl o Harlanovi jeho filmový agent Marty Shapiro. Neil Gaiman oponuje: „Je to jako chtít po van Goghovi, aby dělal nástěnné malby.“

S JAKO SVIŠŤ

Když Harlanův nakladatel v rozporu se smlouvou umístil do jeho paperbacku reklamu na cigarety, Harlan se dožadoval, aby se práva na knihu vrátila k němu. Marně. Proto prokuristovi nakladatelství postupně odeslal dvě stě třináct cihel, jednu po druhé, na účet adresáta. Když ani další intervence nepomohly, poslal mu v srpnu nejpomalejší poštu krabici s mrtvým svištěm spolu s Cogswellovým receptem na dušené sviští maso. Nepopsatelný smrad z otevřeného balíčku zabral; prokuristovu kancelář museli dezinfikovat kouřem a práva se vrátila k Harlanovi.

T JAKO TERMINÁTOR

„Cameron to mohl mít zadarmo, kdyby se byl zeptal,“ tvrdí Harlan. Ale režisér *Terminátora* se nezeptal, jestli může využít motivy z úvodní části Harlanova *Vojáka* ze seriálu *Krajní meze*, navíc se o tom ještě neprozřetelně zmínil v interview v časopisu *Starlog*. Harlan pohrozil žalobou, studio se za režiséra nepostavilo, v mimosoudním vyrovnání dostal Harlan šedesát pět tisíc dolarů a zmínku v titulcích filmu. Autorská práva si Harlan sřežil žárlivě: své o tom ví dvě stě padesát lidí, které Harlan zažaloval za vyvěšení jeho povídek na internet.

U JAKO UNIVERZITA

Na Ohijské státní univerzitě vydržel jen osmnáct měsíců. Vyhozov následoval po fyzickém napadení učitele tvůrčího psaní, jenž o Harlanovi tvrdil, že nemá talent a nikdy mu nikdo nic nevydá. Mnoho dalších let mu Harlan posílal kopii každé své vydané povídky.

V JAKO VZTEK

„Každou noc jdu spát naštvaný a budím se ještě naštvanější. S jistými nespravedlnostmi v životě musíte něco udělat. Nedá se prostě říct, že s nimi nemůžete bojovat, nebo že to je moc práce, nebo že nemáte čas nebo energii, nebo že nemůžete vyhrát. Zapomeňte na to. Bojujte se všemi!“ vzkazuje Harlan.

W JAKO WONDERLAND

Harlanovo sídlo v Sherman Oaks, jinak též známé jako Ztracený aztécký marsovský chrám. Domov více než čtvrt miliónu knih a komiksů, ani nemluvě o komiksových figurkách, desítkách obrazů a pravé lebce šavlozubého tygra. Po nedávné smrti Susan Ellisonové smutně osiřelý.

X JAKO XENOGENEZE

Patologický stav, v němž dítě nepřipomíná rodiče. Též Harlanův vlivný esej o „symbiotickém vztahu, v němž chování dětí, totiž fanoušků, nepřipomíná šlechtetné ideály vyložené v textech a prohlášeních rodičů, tedy spisovatelů“. Spolu s dalšími spisovateli, kteří přispěli svými zážitky (Bloch, Tiptreeová, Asimov, Wolfe aj.), odhaduje množství takových čtenářů na pět procent – ale i tak málo dokáže autory odradit od veřejných vystoupení. Esej končí líčením toho, jak na spisovatele Alana Deana Fostera jeden fanoušek vychrstl kelímek teplých zvratků.

Y JAKO YERKA

Geniální polský malíř. Když byl Harlan požádán, ať napíše předmluvu k Jackovým surrealistickým obrazům, místo toto napsal třiatřicet krátkých povídek, a tak vznikla kniha *Myšlenková pole*, jeho nejrychlejší a nejmagičtější. V povídce *Susan*, kterou věnoval své ženě, Harlan píše: „Pláču kvůli všem těm ztraceným létům bez tebe, kvůli těm rokům, než jsem tě poznal, všem ztraceným létům svého života; a teď pláču proto, že ty roky přede mnou budou horší než ta ztracená léta za mnou.“

Z JAKO ZORRO

„Když už nejste nebezpeční, říkají vám šťoura; mně se mnohem víc líbí buřič, rebel, desperát. Pokládám se za něco mezi Zorrem a cvrčkem Jémine. Moje příběhy dělají bengál. Čas od času nějaký pomlouvač nebo dotčený kritik řekne o mém díle: ‚On tohle napsal, jen aby šokoval.‘ Usměju se a přikývnu. Přesně tak.“ – Harlan Ellison

Viktor Janiš

Odposlechnuto

Když slyším frázi „Nadává jak špaček“, představuju si, že je to něco jako: Darebný jinochu! Vy budižkničemu! Hrom do police! Himbajs! Vaše matka byla pochybných mravů!

V Číně jsou prý domácí mazlíčci masový hit.
(Odposlechnuto v podcastu Deníku N.)

– Prosim vás, co se to tam venku děje, ten dav v bílých pláštích? – Stávka lékařů. – A proč stávkují? – Zatím nevíme, ale do půl hodiny má dorazit lékárník, aby nám přečetl jejich transparenty...

Ráno mě probudila nehorázná zima. Původně jsem si myslel, že mi přítelkyně opět sebrala peřinu. Nakonec se ukázalo, že žádnou přítelkyni nemám a že spím vožralý před barákem.

Synátor u večere: „Zase pohankové rizoto? Hele, viš, že venku je epidemie, ne válka?“

A to by si jako města mohla zase zřízovat městské gardy?
No a co? Akorát mezi Pardubicema a Hradcem by se musejí postavit zeď, aby spolu nezačaly válčit.

A mezi Prahou a Brnem taky.

To ne, mezi těma je D-jednička, to je přirozená bariéra.

Trocha mudrování nad seriálem *Atypical*

Už jsem zapomněl, jak jsem se vůbec dověděl o jeho existenci a co mě přivedlo ke shlédnutí prvních dílů...

Čekal jsem něco výchovného, takový ten nový Hollywood, který z nás udělá lepšího člověka (pardon, lepší lidskou bytost), a nebyl jsem zklamán. Ale film se rafinovaně snaží o zábavnost, humor v mezích zákona a jakousi nápodobu vyváženosti. Třeba když otce, který se na sezení rodičů autistických dětí snaží vyjádřit, co k synovi cítí a jak je to vše pro něho těžké, přerušuje samozvaná nositelka dobra:

– *Na závodech naší dcery Sam chytil jednu dívku za culík a já vůbec nevěděl, co mám dělat. A ta holka začala křičet a mé autistické dítě...*

– *Promiň, Dougu, ale u nás se vyjadřujeme tak, že jsou to v první řadě lidé. Místo autistické dítě říkáme dítě s autismem. Člověk je před diagnózou.*

– *Omlouvám se, takže poslední dobou vídá terapeutku a mně přišlo, že se zlepšuje...*

– *Nerada tě znovu přerušuju, ale autismus se nemůže zlepšit. Je to neurologický stav, ne vyléčitelná nemoc. A to je rozdíl.*

Samozřejmě je to zahráné tak, že vám je okamžitě jasné, že jde o jednu neempatickou krávu, ale všem jde jinak jen o co největší dobro.

Podle seriálu (a obávám se, že i v životě) je péče o autistické dítě práce na plný úvazek + šestnáct zbývajících hodin dne. Nicméně vymyšleni nezraňující a neurážející terminologie pro někoho, kdo možná není ani schopný dané jemnosti vnímat, možná pomohlo nastartovat současné jazykové pokrytectví známé jako politická korektnost.

V seriálu jsem také poprvé slyšel termín neurotypik, označuje osoby bez autistických symptomů. Nejspíše vznikl proto, že by znělo necitlivě, kdyby se člověk bez autismu označil jako normální nebo zdravý. Mám za to, že nás to má také podprahově přivést k poznání, že nikdo tzv. normální neexistuje, je tu jen široké spektrum lidského chování, a různí jedinci se nacházejí v jeho různých bodech.

To, že jsou hranice mlhavé, ale dle mého neznemá, že neexistují. Společnost složená jen z autistů by nefungovala, a nefungovala by ani, kdyby jich bylo 10 % populace (za podmínky, že by se jim věnovala péče na dnešní úrovni). A zrovna tak je v konkrétním případě zjevné, kdo péči potřebuje a kdo ji poskytuje.

Tomu, kdo se ve věci autismu nějak angažuje, asi přijdou mé postřehy povrchní, ale při sledování seriálu mě napadlo, zda současné běsnění kulturní války nezačalo právě péčí o autisty (pardon, lidi s autismem). Připadá mi to, jako by všechny ty dnešní menšiny, kulturní, rasové, náboženské, genderové, atd. atp. vyžadovaly od ostatních stejné zacházení, jakého se dostává autistům. Od žádostí o zvláštní způsoby oslovení, k respektu místo tolerance, potřeby *safe space*, kde se budou cítit bezpečně a nesesetkají se s jiným názorem než svým vlastním... až k samozřejmě povinnosti ostatních přizpůsobovat se všem jejich zvláštnostem.

Grobenius

2020: Rok bez Marvela

Protože jsem ze zřejmých důvodů neměl na Silvestra nic lepšího na práci, znovu jsem se podíval na film *Avengers: Endgame*. Naposledy jsem ten film viděl, když běžel poprvé v kinech. Měl jsem to štěstí, že jsem ho viděl během svého studia v Los Angeles ve fantastickém kině Fox Theatre ve Westwoodu, které sídlí v budově z třicátých let 20. století postavené v secesním stylu. Sice se nejednalo o světovou premiéru, ale šlo o promítání jen pár dnů poté. Moc jsem se těšil na to, co bude následovat po otevřeném konci *Avengers: Infinity War*, a proto jsem si zarezervoval lístek do kina již několik týdnů předem a začal stříhat pomyslný metr. Vzpomínám si, jak byli všichni lidé čekající ve frontě před kinem natěšení, a pak na onu chvíli, kdy se rozhostilo v sále ticho a my trpělivě seděli a čekali, až začne téměř tříhodinové představení. Sice to nebyla skvělá podívaná, ale ani nic strašného. Bylo to prostě příliš dlouhé a přeplněné a zvláštní efekty

byly až překvapivě špatné..., ale ve filmu bylo několik pěkných momentů plných emocí a skutečně velmi dobře propojené jednotlivé příběhy z celé marvelovské ságy. I za těch nejlepších možných podmínek, kdy jsem seděl v přeplněném kině s obrovským promítacím plátnem, kde všude kolem mě seděli natěšení Američané, kteří tleskali a křičeli, jako by byli na fotbalovém zápase, mi ten film prostě nesedl. Říkal jsem si, že s *Endgame* jsem s marvelovskými příběhy skončil. Celkem jsem viděl 21 filmů, sága se uzavřela a já jsem už o něj najednou neměl zájem. Skutečně jsem si přál, aby Marvel přestal natáčet další filmy. Ale studio je kvůli ziskům bude natáčet dál. Ta sága skončila, a dokud trvala, byla to normální filmová zábava. Trvám na tom, že skutečně měli skončit, pokud jejich motivací bylo umění a ne pouze touha vydělat peníze. Nakonec se mi letos moje přání splnilo, Marvel do kin nic nepustil a já toho začal litovat. I z tohoto důvodu jsem o půlnoci v den, kdy se z prosince stal leden, sledoval, jak si to Kapitán America a Iron Man rozdávají s mimozemšťany ve filmu, který se mi zas tak moc nelíbil... Zjistil jsem, že prostě potřebuji svou pravidelnou dávku Marvela.

Rok 2020 byl v mnoha ohledech skutečně zvláštní, avšak snad nejpodivnější událost byla ta, která se nestala. V roce 2020 totiž studio Marvel nevydalo žádný nový film. Ten molož zábavního průmyslu, který dokázal vybudit představivost filmových fandů po celém světě, se zastavil. Zastavil se totiž také i skoro celý svět, ale stejně to bylo překvapivé. Polovinu mého života studio Marvel vydávalo filmy minimálně jednou za rok. Byla to stejná konstanta jako střídání ročních období. Avšak žijeme, jak nám neustále opakují, v nejistých dobách a naše jistoty tají před očima. K dnešnímu dni je tedy posledním marvelovským filmem *Spider-Man: Daleko od domova*, který vyšel 2. července 2019. Z filmu jsem viděl asi 10 minut a vím,

že se částečně natáčel v Praze. Jeho děj není ve skutečnosti vůbec důležitý. Marvelovské snímky nejsou vlastně filmy v tradičním slova smyslu, jak kontroverzně tvrdil Martin Scorsese, jde spíše o produkty. Filmy jsou vlastně vytvářeny v „laboratoři“ tak, aby se v nich objevily dobré akce, tu a tam se utrousilo pár vtipných hlášek, byly založené na snadno zapamatovatelné zápletce a obsahovaly i několik odkazů na předešlý děj celé

ságy. Marvelovské filmy se spíše podobají kuřecím nugetám než filmům Davida Lynche. Jsou produktem určeným pro velké množství spotřebitelů, kteří chtějí přesně vědět, co dostanou. A to je i jeden z důvodů, proč mi tolik chybí.

Úplně na počátku, když ohlásili, že se premiéra *Black Widow*, původně naplánovaná na květen 2020, přesouvá do roku 2021, jsem byl vlastně rád. Došlo mi, že poprvé od roku 2009 se svět obejde bez nového filmu od Marvela. Jako by se jednalo o další z malých výhod, které nám poskytla pandemie COVIDU: měl jsem čas naučit se dělat omelety, bylo zakázané pořádat silvestrovské oslavy (které stejně nesnáším) a studio Marvel nevydalo žádný film. Postupem času jsem si ale uvědomil, že je škoda, že rok 2020 se stal jakousi bezmarvelovskou zónou.

Na marvelovských filmech je spousta věcí, které nemám rád, či spíše mi vadí míra vlivu, kterou mají na pop kulturu. Některé z důvodů jsem již zmínil a za mnoha z nich si stojím. Marvelovské příběhy nejsou uměním, jedná se o produkty. Jsou to formální a občas nudná díla, protože všechny mají velmi podobnou strukturu a vyznění. Všechny postavy mluví vtipně a dialogy jsou lehce ironické a neseriózní, což se vám může po chvíli začít zajídat. Kromě toho se v poslední době začal Marvel přiklánět k progresivní politice identity, k velké zlosti některých fanoušků. Film *Black Panther* všichni chválili, protože v něm hráli jen černošští herci a výrazně se zaměřil na africkou identitu; zároveň je však třeba zmínit, že šlo o plytký a nezajímavý snímek. V *Endgame* bylo několik výslovně feministických momentů, jejichž cílem bylo nejen ukázat mužům, že jsou k ničemu, ale i propagovat hollywoodskou vizi „ženské síly“. Je pravděpodobné, že tento trend bude pokračovat i v nových, dosud jen plánovaných filmech, a že můžeme čekat snímky, v nichž budou hrát jen asijské herci, nebo že se dočkáme prvního superhrdiny z LGBT komunity. Marvelovské filmy jsou ztělesněním liberálního

a progresivního světónázoru. Nejde o úplně levicové snímky, to by bylo příliš revoluční a nebezpečné, ale rozhodně v nich nenajdete pravicové hodnoty. Nejsou ukotveny v prostoru – jsou univerzální a přitahují každého – a to jim umožňuje oslovit širokou škálu publika. Marvelovské filmy jsou sice kosmopolitní, ale americkým způsobem, protože propagují americký progresivismus, ale nikdy ne moc výrazně, protože to by mohlo poškodit ekonomické zájmy společnosti Disney. Svými kroky se Disney a Marvel snaží především oslovit americké liberály. Brie Larsonová, herečka z filmu *Captain Marvel*, řekla, že už je jí zle z rozhovorů s „bílymi chlápky“ (sama je běloška) a chce, aby se filmový průmysl stal více inkluzivní. Ale očividně čínskému publiku, nebo potažmo tomu českému, je to jedno, protože oni chtějí jen vidět film, kde superhrdinové poráží mimozemšťany. Marvelovské filmy tak vysílají dle mého nesprávné názory, což není dobré, a navíc mají asi sloužit pouze jako záminka pro prostý kalkul s cílem maximalizovat zisk.

Ale přes všechno, co jsem řekl, mi vloni Marvel chyběl. Ne kvůli kvalitě filmů, ale kvůli tomu, co symbolizují. *Black Widow* mě totiž zajímal více než průměrný marvelovský film. Jeho trailer vypadal dobře a sám za sebe dávám přednost menším samostatným příběhům před epickými ságamí plnými týmu superhrdinů. Stejně ale bylo spíš nepravděpodobné, že ho uvidím v květnu, a to i v paralelním vesmíru, kde se nerozšířil čínský netopýří virus. Až se kina znovu otevrou, půjdu se na něj podívat hned, jak to bude možné. Kina totiž potřebují naši pomoc. Ty podivné lockdowny je zcela ochromily, a to přesto, že neexistují důkazy, že by přispěly k šíření viru. Na rozdíl od zavírání restaurací, o kterých se v médiích neustále mluví, je uzavření kin v mnoha ohledech vážnější. Je tragédií, když restaurace

musí zavřít, ale je pravděpodobné, že na jejím místě se brzy otevře další, která bude možná ještě lepší. Takhle prostě funguje Schumpeterova teorie kreativní destrukce. Ale pokud zůstanou zavřená kina, některá z nich prostě zmizí navždy. V Americe to dokonce může být mnohem větší problém, protože tamní přední řetězec kin stojí před krachem. A i když kina nějakým zázrakem přežijí a situace se uklidní, lidé si prostě za poslední rok navykli sledovat filmy doma na televizi. Kdo vlastně potřebuje chodit do kina plného lidí, když za stejnou cenu, jakou utratíte za lístek na jeden film, se můžete kdykoli podívat na jakýkoli film, který chcete vidět? Někteří lidé se do kin možná nikdy nevrátí, pokud pro to nebudou mít důvod, a tím by se mohl stát nový film z marvelovské dílny. Druhým důvodem, proč chci vidět *Black Widow*, je, že přichází s něčím, co postrádaly téměř všechny filmy a televizní pořady, které jsem v tomto roce zhlédl – přichází se skvělou podívanou. Streamování a televize se díky svému obchodnímu modelu nikdy nemohou rovnat velkolepým trhákům, jako je *Black Widow*. Ve filmu se chci dostat na desítky míst a vidět množství výbuchů. A toto přání mi nic z toho, co jsem letos viděl v televizi, prostě nesplnilo. A konečně, jít na marvelovský film do kina pro mě bude znamenat návrat k normálu, bude to znamení, že je po všem. Protože co vám může dodat větší pocit klidu než sledování průměrného komiksového filmu? Marvelovské filmy totiž opravdu představují takové kuřecí nugetky kinematografického průmyslu. Nemám je sice tak rád, ale uvědomil jsem si, že bez nich prostě nedokážu žít. Jistě, existují lepší jídla, stejně jako je možné dívat se na lepší filmy, ale někdy prostě máš chuť na nugety. Držme si tedy palce, že premiéru *Black Widow* již nic a nikdo potřetí neposune. Uvidíme se v kině! **Petr Svoreň, jr.**

Odposlechnuto

Vida, stačilo trochu testosteronu a začalo jí to myslet.

Komentář pod článkem o britské nezletilé, která v polovině transgenderizace po aplikaci mužského pohlavního hormonu žalovala kliniku za to, že jí to víc nerozmlouvali.

Po letech navštíví absolvent prestižní ekonomické školy svého učitele a v kanceláři vidí otázky ke státnicím. S údivem se zeptá: „Pane profesore, to jsou tytéž otázky jako před dvaceti lety?“ Profesor se usměje a odtuší: „Ano, ale naprosto jiné jsou správné odpovědi.“

Ráno vstanu. Žádná horečka, průjem, kašel, ani ztráta chuti. Jsem vydešen k smrti!

Mám všechny příznaky bezpříznakového kovidu!

V době, kdy si rvete do rypáků kokain z Václaváku, mne lehce překvapuje, že zpochybňujete složení vakcíny na covid...

Zdá se trochu absurdní, že ve vládě plagiátorů nikdo neumí obšlehnout funkční plán na pandemii... **Bůh / @BuhZdarma**

Pokud se každý rok stresujete kvůli předvánočnímu úklidu, pamatujte, že Ježíš se narodil ve chlévě.

Pracovat mezi Vánoce a Silvestrem není tak strašné jako pracovat mezi Silvestrem a Vánoce

Otevřeli hospody, ale chodili tam lidi... co mi to jen připomíná?

Rada pro dnešní den: Pánové, když je žena nasraná, tak jí v klidu s úsměvem řekněte, že jen přehnaně reaguje.

Ona si uvědomí, že máte pravdu, a okamžitě se uklidní.

Přítelkyně se mě ptala na budoucnost. Po hodině mého vyprávění o teleportaci, antigravitaci a vesmírných lodích s fotografickým pohledem se ukázalo, že jsem neporozuměl otázce...

Skutečnost, že Maradona zemřel, ale Rolling Stones pořád žijí, svědčí o tom, že problémem nejsou drogy, ale sport!

Spadne letadlo se Sparťanama, všichni zahynou, jenom Rosický je zraněný.

Haló? Dovolal jsem se do poradny pro alkoholiky?

Ano, voláte správně.

Prosím vás, jak se dělá močičto?

Lžou lidé více 1. dubna, nebo 14. února?

Bůh

Mimořádné zpravodajství CKČ

Vážení přátelé, v tomto mimořádném roce se k vám výsledky CKČ dostávají ještě před Parconem, na kterém vítězové obdrží své ceny. O důvodech je zbytečné mluvit, a pokud by mezi vámi byl šťastlivec, který si v roce 2020 nevyšiml ničeho podivného, my nebudeme těmi, kdo jej z jeho šťastného stavu vyvede.

Obvykle vám v této rubrice přinášíme také informace o knihách, kde vycházejí nejuspěšnější povídky právě zakončeného ročníku soutěže, i to bude ale tentokrát jinak, Mlok vyjde až ně-

kdy před doufejme březnovým Fénixconem/Parconem, a editorka Kočasu Jiřina Vorlová se k práci na něm z rodinných a zdravotních důvodů také ještě nedostala.

Nicméně pokud jste ještě nezhlédlí viruální vyhlášení vítězů, najdete jej zde: <https://www.youtube.com/watch?v=Q4495iUDpFg>

To byla ta smutnější část a nyní již pojďme poblahopřát vítězům a popřát hodně štěstí těm, na které se v uplynulém roce nedostalo. **za redakci Interkomu Zdeněk Rampas**

Vítězné ceny Karla Čapka 2019-20

Mikro

Radmila Tomšů: Apokalypsa v A dur (cena Mlok)

Jan Pečenka: Čajový dýchánek

Jan Vrána: Vábnička

Dagmar Lachnanová: Je to v mezu

Radovan Kolbaba: Příteli, chvátejl!

Krátká

Roman Splítek: Šaty dělá člověka (cena Pulec)

Dávid Mamrilla: Plavba cez neznáme more

Jarka Šnajberková: Vesmír se o vás postará

Zbyněk Moravec: Šichta v archivu

Dávid Mamrilla: Červený šíp

Povídka

Radmila Tomšů: Docela obyčejná služební cesta (cena Pulec)

Pavel Fritz: Mrtví od Krakenova moře

Vlastimil Boháč: Duhová sféra

Marie Domská: Netvor

Zbyněk Moravec: Kronikář

Statistika CKČ 2019-20: devadesát osm příspěvků od jedenasedmdesáti přispívajících, z toho čtyřicet autorů a třicet jedna autorek. Čtyři příspěvky přišly od jednoho autora, tři od pěti a dva od patnácti autorů, prostým dopočtem se tak dostáváme k padesáti autorům s jedním příspěvkem. Mikropovídek bylo devatenáct od sedmnácti autorů, krátkých povídek třicet čtyři od dvaceti šesti autorů, povídek třiatřicet od dvaatřiceti autorů a novel bylo dvanáct od dvanácti autorů. Patnáct nominálních míst obsadilo devět autorů s jednou nominací, dvě nominace mají tři autoři. **Pavel Mikulášik**

K právě hodnocenému ročníku

Názvy všech hodnocených povídek najdete na <https://fandom.cz/index.php/ckc/122-40-rocnik-ckc-prijate-prace>

Můžete alespoň z jejich počtu odhadnout, jak silnou budete mít letos konkurenci.

Parcon Fénixcon

Nový termín Fénixconu je určený na víkend: 5.-7. března 2021, samozřejmě pouze tehdy, pokud nám aktuální situace dovolí Fénixcon uspořádat.

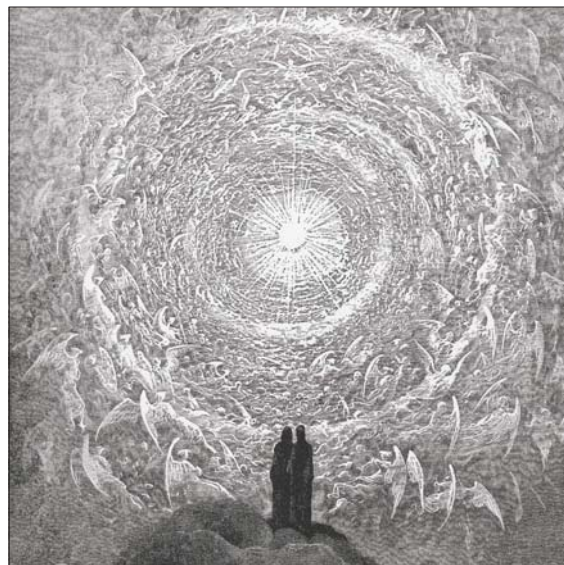
Novela

Růžena Písková: Tisíc příchutí ticha (cena Pulec a Skokan)

Petr Klepal: Patálie s Rudou Hříbkem

Cena ABB robotika

Petr Stančík: Dar smrtelnosti

Otokar Březina - Zem?

Svět rozkládá se za světem,
za hvězdou hvězda, když půlnoc se tmí,
a mezi nimi je jeden, krouží kolem bílého slunce,
a let jeho hudbou tajemné radosti hřmí,
a duše těch, kteří nejvíce trpěli,
do něho vejíti smí.

Sta bratří řeklo: Známe tajemství jeho,
mrtví v něm vstávají ze sna, živí v něm zmírají snem;
milenci řekli: Přílišnou září oslepí zraky
a čas jako vůně neznámých květů každého usmrtí v něm;
a ti, kteří dovedli viděti tisíciletí,
s úsměvem ptají se: Zem?

Kompletní výsledky 38. ročníku CKČ

Mikropovídka

#	S.	1	2	3	4	5	6	Autor: Práce
1.	846	7	9	3	2	3	3	Radmila Tomšů: Apokalypsa v A dur
2.	754	4	9	6	6	2	1	Jan Pečenka: Čajový dýchánek
3.	661	2	7	8	7	3	3	Jan Vrána: Vábníčka
4.	622	1	7	13	4	1	2	Dagmar Lachnanová: Je to v medu
5.	585	3	5	2	7	5	5	Radovan Kolbaba: Příteli, chvátej!
6.	542	4	2	4	4	6	3	Jan Kovanic: Drobeček
7.	531	-	5	13	5	3	1	Kateřina Foltánková: Cítlivka
8.	524	3	-	7	6	7	3	Veronika Fiedlerová: Způsobilsto
9.	439	-	4	5	7	7	3	Roman Splítek: Výprava
10.	423	1	3	4	1	9	7	Doubravka Ježková: Krabičky
11.	339	-	3	2	7	7	2	Václav Franc: Vedlejší účinky
12.	302	-	-	2	12	6	1	Radovan Kolbaba: Holorande
13.	278	1	-	4	4	4	3	Kateřina Vágnerová: A všechno se změnil
14.	253	1	-	3	3	4	4	Martin Milan: Lazurit
15.	234	-	-	2	4	7	5	Markéta Kubičková: Kdo s koho
16.	174	1	-	-	-	7	3	Kateřina Kavanová: Záhadné zmizení
17.	168	-	-	-	4	4	6	Barbora Stránská: Důležitost marketingu
18.	87	-	-	-	1	1	6	Stanislav Kmínek: Pes, přítel člověka
19.	65	-	-	-	1	-	5	Stanislav Kmínek: Než vstoupíte, zaklepejte

Krátká povídka

#	S.	1	2	3	4	5	6	Autor: Práce
1.	621	2	4	10	9	3	1	Roman Splítek: Šaty dělá člověka
2.	551	1	8	5	5	3	4	Dávid Mamrila: Plavba cez neznáme more
3.	529	3	2	5	5	7	3	Jarka Šnajberková: Vesmír se o vás postará
4.	526	4	4	4	2	3	2	Zbyněk Moravec: Šichta v archivu
5.	431	-	7	2	3	3	10	Dávid Mamrila: Červený šíp
6.	416	2	3	5	4	3	1	Veronika Salášková: Modré koule
7.	406	2	2	4	4	3	5	Radovan Kolbaba: Mletí mlýnů božích
8.	395	1	1	2	9	5	7	Doubravka Ježková: Lota a Mord
9.	390	-	2	6	8	5	3	Kateřina Němcová: Patrik a Kristýna
10.	355	-	2	3	9	5	4	Markéta Kubičková: Silák Markus
11.	352	1	1	5	2	6	6	Katarína Hrinčová: Gallus
12.	348	2	2	1	4	4	4	Tomáš Novotný: Loupežníci
13.	323	1	1	3	5	4	5	Lukáš Holík: Za hranici myslí
14.	320	1	-	2	4	10	4	Jiří Štraub: Cesty myslí
15.	309	1	-	7	3	2	4	Petr Vlk Lněnička: Albert, aneb Zápisků výzkumníka
16.	265	-	3	1	5	5	2	Vlasti Dada: Slušný člověk ještě žije
17.	256	1	1	4	2	3	2	Doubravka Ježková: Kobka
18.	254	1	-	2	4	7	1	Markéta Kubičková: Noc na hřbitově
19.	247	-	4	1	1	1	8	Lukáš Mika: Deštivý den
20.	244	-	1	2	2	2	12	Barbora Stránská: Bůžek
21.	235	-	2	4	1	5	2	Lucie Káňová: Rovnováha
22.	224	1	2	1	2	2	3	Jiří Štraub: Poslední laskavost
23.	213	-	2	1	3	4	4	Eduard Jarovský: Nájezd & věštba
24.	195	-	-	2	5	5	2	Adam Pudíl: Pomsta růžového slona
25.	179	1	-	1	1	2	6	Radovan Kolbaba: Invaze

26.	157	-	-	3	1	10	Martin Vohralík: Květ královny	
27.	148	-	-	1	2	4	5	Eduard Jarovský: Tři bezhlaví kentauri
28.	120	1	-	-	2	-	3	Sára Kynčlová: Hawaii
29.	116	-	-	2	2	3	1	Viktor Mottl: Sasanka na úpatí hory
30.	101	-	1	-	1	3	2	Vlasta Žáčková: Never more
31.	100	-	1	1	-	-	5	Vlasta Žáčková: Krvavý dědek
32.	84	1	-	-	-	2	-	Jiří Rotbauer: Ideální svět
33.	75	-	1	-	1	-	3	Jiří Charvát: Parazit
34.	0	-	-	-	-	-	-	Jiří Rotbauer: Readers

Povídka

#	S.	1	2	3	4	5	6	Autor: Práce	
1.	603	4	6	3	3	4	3	Radmila Tomšů: Docela obyčejná služební cesta	
2.	521	3	5	4	3	3	3	Pavel Fritz: Mrtví od Krakenova moře	
3.	500	3	4	1	4	5	6	Vlastimil Boháč: Duhová sféra	
4.	453	1	5	6	3	4	3	Marie Domská: Netvor	
5.	430	1	4	3	8	5	1	Zbyněk Moravec: Kronikář	
6.	429	1	3	5	3	7	5	Ivana Svobodová: Malá roční sudba	
7.	401	2	4	2	5	3	1	Dalibor Vácha: Utopený Lenin	
8.	356	1	1	7	4	3	3	Jan Pečenka: Průvod v mlze	
9.	345	1	3	3	3	5	3	Vojtěch Zbořil: Lovce z Tratě	
10.	306	-	1	5	4	8	2	Kateřina Vágnerová: Recepční z hotelu U modré ještěrky	
11.	304	-	3	2	8	2	3	Kateřina Kratochvílová: Mon seul Desir	
12.	301	2	-	2	3	3	6	Lucie Matějčíková: Hon na meluzínu	
13.	281	1	-	3	3	3	8	Tomáš Novotný: Drahokamení	
14.	263	-	1	4	5	4	3	Helena Drdlová: Až se otočí slunce	
15.	249	-	1	4	1	7	4	Eva Žilková: Katedrála	
16.	240	1	1	2	2	5	2	Jana Plaučová: Ochladzovač	
17.	230	-	1	2	2	5	7	Dávid Mamrila: Plačící Král	
18.	227	-	-	1	5	6	6	Lucie Matějčíková: Nositel posledních přání	
19.	225	-	-	3	3	5	6	Peter Šiška: Láska s bombou	
=	225	3	-	1	1	-	1	Petr_H. Křivánek: I used to love her...	
21.	214	-	1	2	2	2	9	Renata Šindelářová: Živý tam neprojdeš	
22.	201	-	1	1	3	3	7	Josef Marván: Odrávená tvář měsíce	
23.	189	-	1	1	1	2	10	Vojtěch_W. Halama: Bouřní běžci	
24.	178	-	-	3	2	4	4	Ferdinand Žernovič: Reset	
25.	175	-	-	1	1	5	8	Patrik Bartek: Úl	
26.	149	-	1	2	1	2	4	Sylvie Marešů: American Gothic	
27.	132	-	1	-	2	1	6	Martin Moučka: Pohádka	
28.	126	-	-	-	4	3	3	Vladimír Němec: Třetí dárek	
29.	97	-	-	-	1	1	7	Sebastián Wortys: Keška Obydlí vědomí	
30.	54	-	-	-	1	-	2	1	Martin Milan: Nevidomí
31.	15	-	-	-	1	-	-	Martin Liebscher: Modro-fialová	
32.	12	-	-	-	-	1	-	Jiří Rotbauer: Park	
33.	0	-	-	-	-	-	-	Tereza_Marie Kapitániková: Temnota	

Novela

#	S.	1	2	3	4	5	6	Autor: Práce
1.	736	7	6	3	2	3	1	Růžena Pisková: Tisíc příchutí ticha
2.	560	4	2	7	4	5	-	Petr Klepal: Patálie s Rudou Hříbkem

3.	534	4	1	7	4	2	4	Tomáš Gottwald: Polibek Choroby
4.	508	-	#	5	4	4	-	Zdeněk Jarchovský: Zkáza ráje
5.	461	1	6	4	3	8	-	Jana Fialová: Divoká Praha
6.	445	2	3	3	7	5	1	Stanislav Hůla: Voněla po borůvkách
7.	442	2	3	6	6	1	1	Adam Pudil: Šest statečných a jeden rabín
8.	334	-	4	5	4	2	3	Petra Moravcová: Slunce
9.	329	1	4	-	5	2	5	Beáta Takáčová: Pozemská opera
10.	246	-	1	3	6	3	3	Ferdinand Žernovič: Přuvanec
11.	238	-	-	3	6	4	4	Tomáš Novotný: Pan Vyrovnaný a slečna Neposedná
12.	140	-	-	2	2	-	7	David Šťastný: Léto na Jupiteru

Porota všech kategorií

Porotce	SFK	Kategorie
Jela Abasová		MI
Patrik Bartek		MI
Andrea Belzová	RUR	MI, KR, PO, NO
Dalibor Boubín	Andromeda	MI, KR
Miloš Cífra		MI, NO
Libuše Čermáková		MI, KR, PO
Josef Černoušek		MI, KR, PO, NO
Silvia Čillíková		MI, KR
Ladislav Daněk		MI, KR, PO, NO
Helena Drdlová		MI, KR
Antonín Dvořák		MI, KR, PO
Adriana Dvořáková		NO
Miroslava Dvořáková		MI, KR, PO, NO
Martina Fedáková		MI, KR, PO
Blanka Fuceková	KLF Ostrava	MI, KR, PO, NO
Jozef Girovský		MI, KR, PO
Kristína Halaganová		KR
Petr Hanuš		PO
Mirek Hokeš	SF&F Workshop	MI, KR, PO
Roman Jíra		MI, KR, PO
Libomír Klimek	KLF Ostrava	PO, NO
Tereza Kněžíková		MI, KR, PO
Martin Koutný	Třesk	MI, KR, PO, NO
Jan Kovanic		KR, PO
Stanislava Lálová		MI, KR
Jana Libichová		MI, KR, PO, NO
Roman Madala		MI, KR, PO, NO
Jiří Málek	Pochmurná neděle	MI, KR
Petr Mertlík		MI, KR
Pavel Mikuláščík	NY2020	KR
Irena Moravcová		NO
Zbyněk Moravec		NO
Lucie Mrázková		MI, KR
Egon Niczky	451 F	NO
Kristýna Obrdlíková	Salamandr	NO
Roman Paulík	Pochmurná neděle	MI, KR, PO
Scarlett Rauschgoldova		MI, KR, PO, NO
Robert Spousta	NYX	MI, KR, PO, NO
Slavoj Ševců	SF&F Workshop	MI, KR

Porotce	SFK	Kategorie
Anna Šochová		MI, KR, PO
Zdena Štůračová		MI, KR, PO
Richard Šusta		NO
Radmila Tomšů		NO
Kateřina Vágnerová		NO
Jana Vaňková		MI, KR, PO, NO
Lubomír Záborský	Andromeda	MI, KR, PO, NO
Eva Žondrová		MI, PO, NO

Nechod', Tome, s pány na led

Pokud jste desetiletí čekali na dokončení českého fantasy filmu *Poslední z Aporveru*, je na čase zanechat vši naděje, byl to jen krásný sen, někdo zřejmě přecenil své síly, tvůrčí, manažerské, finanční a možná i morální, mysleli to dobře, ale dopadlo to jako vždycky (u českého filmu):

Státní zástupce navrhl 14. prosince uložit režisérovi a tvůrci nedokončeného českého filmu Poslední z Aporveru Tomáši Krejčímu pětiletý trest vězení. Filmař podle obžaloby spolu s dalšími dvěma muži fiktivně navyšovali náklady na výrobu fantasy snímku a způsobili Státnímu fondu kinematografie škodu zhruba 13 milionů korun. Trojice vinu odmítá, chce prostít obžaloby.

Krejčí se hájí tím, že státní zástupce nepochopil postup, jakým se film vytváří, a on sám nedostal možnost mu to vysvětlit. „Veškeré moje důkazy, o kterých jsem hovořil, byly zamítnuty,“ uvedl. Krejčí na počátku hlavního líčení uvedl, že sám vložil do projektu veškeré své úspory a roky na něm pracoval zadarmo. V současné době je v exekuci, přišel o byt a z platu splácí dluhy.

Dlouho připravovaný snímek měl mít rozpočet až 240 milionů korun, podpořil ho Státní fond kinematografie i Česká televize. V roce 2014 podal fond kinematografie trestní oznámení. Podle fondu neodpovídal stav filmu v té době délce výroby ani vynaloženým prostředkům. Fond, který na vznik filmu přispěl 47 miliony korun, se připojil k trestnímu řízení s požadavkem na náhradu škody uvedené v obžalobě.

Pražský městský soud následně uložil režisérovi a tvůrci nedokončeného filmu Tomáši Krejčímu tříletý podmíněný trest. Stejně potrestal jeho dva spoluobžalované Jiřího Košťála a Petra Hemmra. Trojice podle obžaloby fiktivně navyšovala náklady na výrobu fantasy snímku a způsobila Státnímu fondu kinematografie škodu zhruba 13 milionů korun. Škodu mají muži společně nahradit.

ZR

Zdroj: <https://www.lidovky.cz/kultura/>

Ondřej Neff

Jak jsem neztratil hrdost

A já vám říkám, že to nejsou žádní mutanti. Nejsou to ani žádní lidi, i když je porodily lidské matky po té koronavirové krizi. Pro mě to jsou normální mimozemšťani, teda jsou to zkurvený emzáci. Ty jejich matky jsou jenom chudáci ženský znásilnění a oplodněný zkurvenejma emzáčkama. Spousta lidí skáče podle toho, co emzáci říkají, a můžou se podělat z toho, že najednou se vozíme v anti gé autech a energii máme z ničeho a všechno se vyrábí samo a každé si může jenom lebedit v tom, co ho baví. Podle mě to jsou normální kolaboranti.

Naštěstí je spousta našinců a ty si myslíš to samý co já. Já se totiž s emzáčkama nikdy nesral a psal o nich na facebook pravdu. Proto jsem tak oblíbený a mám u každého statusu moře lajků. Ale tím se ale stalo, že se jeden takovej emzák objevil u mě doma.

Znáte tu jejich teleportaci. Objevil se u mě v pokoji kousek od stolu, co na něm mám počítač, byl zahalený v té své mlhovině a dlaně držel nahoru, že prý přichází v míru. Aby nepřicházel v míru, hajzl, taky bych ho mohl kopnout do prdele, kdyby nepřicházel.

„Pane Zlámal, vy pořád o nás píšete osklivě, proč to děláte?“

„Protože nejste našinci, ale mimozemská pakáž, a dostali jste se k nám na Zemi podvodem, vy podrazácký hajzlové,“ řekl jsem mu. To víte, já se s nima nepárám. S našincem bych takhle nemluvil.

Samolibě se usmál tím svým hnusným způsobem, jak to tyhle nafoukaný KM hajzlové dovedou. Mezi námi, mě na emzáčkách štve prakticky všechno, počínaje tím, jak vypadají. Měřej metr devadesát a vejš, mají široký ramena, ty ženský stejně jako mužský, už to je úplně trapný. Nejhorší jsou ty jejich voči. Nevadilo by mi, že jsou větší než máme my. To dřív, když byl na světě pořádek, bylo taky tak, někdo je měl menší, jiné větší, Čičiani je měli šikmý, co z toho? Ale dívali se všichni stejně, jako lidi.

Kdežto tyhle hajzlové se na vás podívají těma svejma voči-ma ze zlata, co vypadají jako neonový trubice, a hned máte pocit, že jste pod rentgenem. Ta jejich duhovka je tak velká, že se bledí skoro ani nevidíte, jako to mají psi. Když se ale na vás podívá pes, čtete v tom, že vás má rád nebo že se vás bojí, zkrátka, vždycky něco čtete.

Když se na vás podívá emzák, nepřečtete nic, zato tutově víte, že on čte vás. Oni dovedou číst, co si myslíte.

Však taky se na to takhle přišlo, když se kolem toho roku dvacet, dvacet dva, tři, začaly probouzet k rozumu děti, co si je rodiče upletli za koronavirovou epidemii. Všechno zavfeny, byl lockdown, nikdo nikam nesměl a z toho povstala spousta dětí. Mutace nastala u jednoho plodu z tisíce, jenže co je to platný,

za těch půl druhého roku, co trvalo to jejich oplodňovací okno, se narodilo sto tisíc těchhle hajzlů na celým světě. Malinký děti uměly v půldruhým roce číst, ve třech dávaly kouř univerzitním profesorům a v pěti se naučily teleportovat a od ty doby se všude roztahujou a a všechno vymejšlej a říděj. Kolaboranti makaj podle jejich návodu a tím nás oblbujou všema těma vynálezama lítacích aut a potravin ze vzduchu a čistou energii bůhví z čeho. Ve skutečnosti je to všechno důsledek toho, jak se k nám dostali tím koronavirovým podvodem.

Díval se na mě, zahalený do mlhoviny, a usmíval se jako svatej na obrázku.

„Říkáte, že podvodem. Chápu vás. Tedy, promiňte, nechtěl jsem vás urazit.“

Zamotal se do toho. Že prej chápu vás. Aby mě nechápal, když mi čte myšlenky.

„V podstatě jste všechny ty ženské znásilnili,“ řekl jsem mu. „Těšily se, že se jim narodí děťátko, a místo toho porodily hnusný emzáka.“

Nepřestával se hnusně usmívat.

„Ty vaše statusy na facebooku lajkují hodně lidí, pane Zlámal. Proč myslíte, že to tak je?“

„Protože jim píšu pravdu,“ odpověděl jsem a už jsem se těšil, jak o tomhle setkání napíšu výživnej status.

„Myslíte, že znáte pravdu?“

„Vy jste sem tu pandemií zavleklí, abyste mohli vyvolat mutaci lidského rodu, tohle je ta pravda. Vlady nechtějí přiznat a lidem lžou, aby je donutily s váma kolaborovat. Tak co, je to

pravda, pane emzák?“

„Je to část pravdy, pane Zlámal. Vezmu vás na malou exkurzi, abyste ji poznal celou.“

Ztuhl jsem. Byl to první emzák, kterého jsem viděl na vlastní oči. Říká se, že když k vám přijde koronavirový emzák, nedá vám na vybranou. Může všechno. Nejen že vám čte myšlenky, emzák se přenáší prostorem, hejbe předmětama, může vám zbourat třeba barák. Pro emzáky je prostor a čas jenom limitovanéj konstrukt, jak říkaj. Oni žádné limity nemají, ani v čase, ani v prostoru a ani jinde. Nemá smysl se ptát, co je to jinde, my pro to prej nemáme jména. Zkrátka, může si dělat, co chce. Jenom tu hrdost, co máme, na tu nedosáhne.

Když tedy začal o té exkurzi, bylo jasné, že z toho bude exkurze.

Myslel jsem, že mi ukáže, jak pokračuje stavba průhledného mostu přes Gibraltarskou úžinu a jak je daleko už jejich druhej transatlantický tunel, a napadlo mě dokonce, že mě vezme do některého z těch létajících emzáckých měst, tam se oprav-

du skoro nikdo z našinců nedostal. To jsem se ale spletl. Vzal mě na místo, o kterým jsem si opravdu nemyslel, že se tam někdy dostanu.

Udělal nějak rukou a už jsem byl taky v té jeho mlhovině, a trvalo to pár vteřin a už jsme tam byli.

Mlhovina se rozptýlila. Stáli jsme na dně nějakého lomu, jak jsem si myslel: pod nohama skála a všude kolem taky skaliska. Podíval jsem se nahoru a uviděl opravdu šilené nebe, černé pocákané svítícími barvami. Pak jsem si všiml té věci, podobné hodně plesnivému pomeranči, a došlo mi, že je to Země, a tím pádem jsme nemohli být nikde jinde než na Měsíci.

Na chvíli jsem zpanikařil. Báł jsem se otevřít pusy, abych v sobě udržel vzduch co nejdéle, než mi plíce roztrhá to měsíční vakuum, co tady všude kolem mě musí být.

„Jen klidně dýchejte, pane Zlámal,“ uslyšel jsem emzákův hlas. „Dívejte se pozorně. Copak myslíte, že to je?“

Ukazoval před sebe a pak jsem si všiml, že kousek od nás stojí nějaká černá bedna.

„Nemám tušení. Nejspíš to bude zase nějaký podraz,“ odpovéděl jsem. Trochu jsem při tom drkotal zuby.

„To je Tycho Magnetic Anomaly One, vaší zkratkou TMA-1. Jsme v oblasti kráteru Clavius. Říká vám to něco?“

Nechápu, proč se ptá, když mi čte myšlenky. Aspoň mi dal příležitost mu dát najevo, že mě nedostal.

„Vyser si voko, emzáku.“

„Jeden exemplář Tycho Magnetic Anomaly umístili moji předkové na planině v oblasti dnešní Olduvai v tanzanijské Serengeti v Africe. Stalo se to někdy před jedním milionem let. Tehdy nastala první mutace, která měla za následek vznik rodu homo sapiens sapiens. Pro něj připravili tento druhý monolit. Dopravili ho sem, na Měsíc. Čekali jsme, že sem přijдете někdy v roce 2001.“

„Můžu se na něj podívat blíž?“

„Jistě, pane Zlámal. Kvůli tomu jsme tady. Chci, abyste pochopil plnou pravdu. My jsme v roce 2020 přijít museli, protože jste v roce 2001 nepřišli vy.“

Šel jsem k té věci. Bez měřítka se nedalo odhadnout, jak je veliká. Kráčel jsem k ní dlouhatánskými kroky, spíš skoky. Stačilo jich pět, šest, abych se dostal až k ní. Čněla teď přede mnou jako tři metry vysoká stěna. Díval jsem se na absolutně černou plochu. Žádný lesk, žádné zrno prachu. Měl jsem pocit, že přede mnou zeje díra vyříznutá do prostoru.

„Je škoda, že jste v roce 2001 nepřišli, pane Zlámal. Povězte to vašim fanouškům. Mohli jste tenkrát mutaci vyvolat sami a dnes byste se na svět dívali jinýma očima.“

„Bud' si jistej, že to mým čtenářům napíšu,“ odpovéděl jsem mu. „Všechno jim napíšu, plnou pravdu. Bude se jim to líbit, co jim napíšu. Určitě ocení, že jsem ani tady neztratil tu naši lidskou hrđost.“

Po těch slovech jsem si rozepnul poklopec, vytáhl ptáka a Tycho Magnetic Anomaly One jsem emzákům pochcal.

Status o tom publikovaný na Facebooku dostal přes šest set tisíc lajků.

Našinci dovedou hrđost ocenit.

<https://www.youtube.com/watch?v=OZoSYsNADTY>

Kurtizány a krvaví smradi aneb Na co myslí kumštýři

V roce 2014 vstoupil do kin český film Všiváci a prodloužil řadu, kterou zahájili v roce 2002 Smradi, aby na ně po pár letech navázali Zoufalci (2009), Bastardi (2010), Sráci (2011) a Šmejdi (2013). Svá polínka přikládají překladatelé a distributoři, kteří upravují původně nevinnté názvy zahraničních filmů podle českých zvyklostí: Parchanti, Magoři, Mizerové, Průseráři, Grázlové. Umělci jsou svědomím národa. Skoro se zdá, že filmaři nám tak trochu dávají najevo, co si o nás myslí. Chvilí se zdálo, že svítá na lepší časy. Režisérka Alice Nellis začala v roce 2015 pracovat na filmu s revolučním názvem Dobráci. Těšil jsem se, že tím bude prolomena bariéra a dočkáme se i filmů pojmenovaných Makáči, Klíďasové, Nadšenci a Géniové. Národ by si mohl oddychnout, že to s ním přece jen není tak zlé. Za svou opovázlivost byla Alice Nellis stížena kletbou. Dobráky nedokončila a za posledních pět let nenatočila žádný nový film. Zato se připravují další Bastardi. Už čtvrtí.

Členové rockových skupin si se stavem společnosti hlavu nelámou. Nemají čas. Během turné harcůjí od města k městu, aby si zajistili přízeň oddaných fanynek. O přízeň něžného pohlaví nemají rockeři nouzi, ale s jídlem roste chuť. Názvy rockových skupin mluví samy za sebe: Sex Deviants, The Prostitutes, Teen Love Sex Dolls, Dorian Gray's Prostitutes, Kurtizány z 25. Avenue (jejich největší hit měl příznačný název: V peřinách). I ten slušný Dan Bárta se nechal nalákat do Sexy Dancers. Název skupiny Vanessa Del Rio může znít nevinně, ovšem jen do té chvíle, než se přes google podíváte na obrázky. Ale stále lepší, než kdyby na festivalu zněli po vzoru filmařů z jednoho pódia Kretění a z druhého Hovada.

Autoři fantastické revoluce po většinu času sedí doma a buší do kláves. Mezi lidi se moc nedostanou, a tak velká část z nich nemá partnerku. Netřpytní své nitro marnými erotickými fantaziemi a raději zaměřují pozornost na jednu z mála věcí, které mohou jejich frustraci přehlušit. A tak vznikly romány jako Krvavé pohraničí, Krvavé býlí, Krvavá čest, Krvavý oheň, Bratrstvo krve, Není krve bez ohně, Žár krve, Stezky krve, Boty plné krve, Housle plné krve a dokonce Krev jeho krve. Další důvod, proč žije mnoho spisovatelů osaměle, naznačuje povídka Krvavá dysfunkce. Z názvů románů a povídek českých a slovenských autorů lze sestavit celý příběh: I když v Krvavém (K.) pohraničí padal z K. mraku K. déšť., vykonal jsem v Údolí k. ženů K. práci. Za k. peníze jsem si pak pořídil ke K. večeri K. koleno okořeněné K. býlím. Přišlo K. stmívání, já ulehl a nechal si zdát K. sen o tom, že jsem se zbavil své K. dysfunkce.

Chtěl jsem si z autorů fantastiky dělat dál legraci, ale pak jsem si uvědomil, že jsem sám v tomto žánru také působil. Dokonce jsem spoluautorem povídky Krvavá sázka. Bože, jak se mi to mohlo stát? Odpověď mi dává spisovatelka Hanina Veselá názvem povídky: Máme to v krvi. Aspoň nehází všechnu vinu na mě, jak se o to pokouší Helena Drdlová svou povídkou Máš to v krvi. Je to tak. I když si o sobě rádi myslíme, jak jsme nezávislí a individualističtí, dav nás nakonec stejně strhne. **Milan Petrák**
Publikováno v časopise Psychologie Dnes, upraveno

Fialoví d'ábli Martina Jirouška

„Max Lüscher uvádí, že fialovou preferují děti před pubertou, děti debilní, homosexuálové a těhotné ženy.“

Precizně připravená antologie dřevního českého hororu (se zášlehem vnitřního nadšení a radosti ve svém srdci bych ale radši užil novotvaru „horaroru“, který jsme kdysi vytvořili se spolužákem na gymnáziu) nazvaná *Fialoví d'ábli* má dokonce i na vnitřní straně přebalu reprodukci plakátu, na kterém se líbají dva hollywoodští „orouškovanci“.

Jedná se o fotomontáž z titulní stránky *Pražského ilustrovaného zpravodaje* (1937), přičemž pozadí polibku vnímám jako kontrastní. Tvoří je totiž masa britských pošťáků v dobových plynových maskách. Není to snad skutečná hrůza? I navzdory tomu, že masky CHRÁNÍ? Určitě je, zatímco *Fialoví d'ábli* se – chvála Bohu – věnují převážně úděsům vzešlým z imaginace spisovatelů. Dojista občas taky brutalitě, jindy však spíš frapantně romantickým úletům. Podobně romantickým, jako je romantický výše vylíčený obraz obou bojovníků s chřipkou, kteří kladou rty na sebe i přes bílé roušky.

Po monografii *Černý bod* (2015), o níž jsem kdysi psal pro Literární noviny, se k nám již za světové pandemie dostavila i další práce badatele Martina Jirouška, jehož u sebe vždy rád opět nechám přespát (i s jeho partnerkou). Přispěchal se zbrusu novou knihou, a ta je tentokrát komentovaným souborem porůznu vystrašených textů, více nebo méně kuriózních, ale i vysoce literárně kvalitních, jejichž původci a pachatelé se mimo jiné stali „Eda“ Cenek, Jan Havlasa, Sláva Václav Jelínek, Fred Stolský a taktéž (nejslovutnější) Václav Martínek a sama někdejší „šéfka“ českého Penklubu Anna Maria Tilschová. Ale žili-byli i další – a uvnitř této knihy tak objevíme takových deset či jedenáct osobností (s celkem třinácti příspěvky), z nichž jenom Metoděj Havlíček a Anna Tilschová jsou s jistotou autory hned dvou příspěvků. Totožnost některých dalších tvůrců (i pa-tvůrců) zůstává totiž dál a i navzdory snahám Martina Jirouška a dalších potenciálních badatelů... neznáma.

Platí to taktéž pro Františka Barana, který vydal roku 1928 vlastním nákladem „*Historii Mistra Černé Magie*“.

Známejší Edvard Cenek (1904-1971), mimo jiné autor detektivních dramát a dvou sci-fi *TSF* (1925) a *Nekonečno* (1928), vedl kdysi ostravské České slovo (1932-40) a potom pražské Nedělní České slovo (1941-43), stal se i redaktorem sokolské Naši cesty (1945-48), přičemž vždy psal, ale roku 1950 mu bylo znemožněno dál publikovat. Teprve tady se tak vynořuje i se svou povídkou *Strašidlo na dole*, která je ozvu-kem strašného neštěstí na skutečném dole v Karviné, kde 14. 7. 1894 zahynulo 235 osob! A zde tedy putovala – navzdory mému tvrzení – romantika stranou. Půjde ale „do kytek“ ještě vícekrát, jak seznáme.

Ještě známější Jan Havlasa (1883–1964), vlastním jménem Klecanda, byl přítel Rastislava Štefánika a v letech 1910-12 spolu oba mládenci navštívili Tahiti.

Ale i Japonsko a některá další místa v Oceánii a v Indii. Poz-

ději byl Havlasa velvyslancem v Riu a Dálným východem nano-brouzдал jako vyšetřovatel „opiové komise“ OSN. Bral bych takový „job“ taky? Sám nevím. Dnes leží Havlasa, plodný spisovatel, na hollywoodském hřbitově, anžto zesnul v L. A., avšak Jiroušek – vysoce příhodně – připomíná, že tento světoběžník málem tragicky zahynul už na začátku života a „doma“: v tatranské medvědí pasti.

Ze sbírky povídek *Mezi životem a smrtí* (1903) pochází taky *Povodeň* (viz ilustraci kresba Jana Černého z knihy *Svět kolem nás*, 1963) reflektující – opět – skutečnou katastrofu na „divoké, šumivé“ Ostravici, řece to lícené nikoli jen Bezručem.

Invalida první světové války Metoděj Havlíček (1893–1950) je dalším autorem science fiction zastoupeným v Jirouškově skvělé a cíleně na Ostravsko zaměřené antologii. Po *Jedovatém muži* (1932) a *Mechanickém člověku* (1933) Havlíček napsal – a mezi roky 1935–37 pod pseudonymem Fred Stolský i vydal – protinacistickou *Gumovou pevnost* – o válce budoucna, jejíž úryvek přináší naše kniha ještě s jeho prózou *Génius ohava* (1929) vytvořenou doloženě během utkáni o deset tisíc korun za pouhých třicet minut.

Zda napsal detektivní román *Mrtvý žije* (1938), odkud pochází další ze segmentů antologie, opravdu Leopold Urbanec, anebo také Metod Havlíček, nevíme. Autor se sice podepsal, ale jako „Ruda Jánský“. A zmiňované už jméno Fred Stolský přitom byl nepochybně kolektivní pseudonym, kterýžto – pro někoho překvapivě – nepatří ani tak Metoději Havlíčkovi či Leopoldu Urbanecovi (byť také on pod ním tvořil), jako spíš jistěmu Ferdinandu Stodolovi (1897–1969), jehož choti pro změnu patřovalo ostravské nakladatelství Svět.

Snad nejvíc je Stolský znám jako autor bestsellerového sešitového románu *Maminko, proč nepřicházíš* (1936, znovu 1995), ale tady ho připomíná působivá sekvence z *Cirkusové přišery* (1937–38), objemného „veledíla“ o dvou částech, jež svého času poměrně bezvysledně stahovala z oběhu policie.

Pověstný Sláva Václav Jelínek (1905–1967) očividně postrádal řadu zábran i zpětných vazeb a měl prý svou padesátou knihu na kontě už v pětadvaceti letech. Byl grafoman. A Martin Jiroušek zvláště upozorňuje na jím vysněnou „dekadentní“ trilogii *Sir Lee Farguhar* (1925) ovlivněnou Wildem, Zolou i Nietzsche, „na jejíž podobě se podepsala dobová cenzura. Řada zabavených pasáží se odvážně pohybovala na hranici pornografie a obscénnosti,“ dodává Jiroušek, jenž neoznačil za vymykající se stoupě pražádnou z Jelínkových sci-fi, nýbrž Jelínkovy práce *Osudy nalezcovy* (1931), *Policejní špiónka* (1932), *Dcera katova* (1932), *Libuška z myslivny* (1935), *Čarodějka ze zámku* (1938) a *Farář z Hochglockneru* (1937). Z posledně jmenovaného výtvaru dokonce vybral pro svou antologii pasáž.

Po válce byl Jelínek (který si během ní zatoužil pozmenit příjmení na Göring, aby mu prošlo alespoň „Yöring“) souzen a odsouzen na osm let. Pět si skutečně odseděl a odpověď na otázku, nakolik fair vůbec je zavírat za kolaboraci lidí s natolik

košatou fantazií, mezi něž patřil taky Jelínek, nechám na vás. Sám o tom pochybuji. Ale víte-li o někom, komu „Willibald Yö- ring“ ublížil – třeba tím, že ho dostal do koncentráku – zpravte mě. Každopádně mu je přisuzován i pseudonym V. Ludikar, pod kterým vyšla trilogie *Oči, jež neumí lhát* (1938), z níž Martin Jiroušek do *Fialových d'áblů* vybral... Ano, právě titulní jejich úryvek.

Fialoví d'ábli si přitom v románu říkala banda vrahů a později se jimi stávali taky mládenci řádící v letech padesátých i šedesátých v ostravských Komenského sadech, na tamní Černé louce a u Slezskoostravského hradu. Fialoví d'ábli si navíc říkala i nejméně jedna trampská osada a „zaručené historky o setkání s těmito živly šíří i známé osobnosti jako Pavel Dobeš nebo básník Vít Slíva,“ dodá Jiroušek. Osobně nevěřím, že si tak někdo říkal před vznikem *Očí, jež neumí lhát*, ale mohu se mylit – a třeba nás etnolog Petr Janeček ještě překvapí nějakým reálným fialovým d'ablem, jehož na Ostravsku detekuje před rokem 1938.

Pochybuji o tom a jako vždy opakuji, že z knih pochází daleko větší množství lidové slovesnosti, než folkloristé tvrdívali.

Dalším „přispěvatelem“ těch Jirouškových *Fialových d'áblů* je „sám“ autor *Kamenného řádu* či *Černé země*, profesor Václav Martínek (1887-1960). I když pod pseudonymem Václav Staněk. Jeho sbírka *Poslední noc Jakuba Hrona a jiné povídky* (1909) poskytla Martinu Jirouškově titulní črtu.

Další autor – Leopold Urbanec – už musí být mrtev, avšak datum ani rok úmrtí zatím neznáme. Ví se jen, že přišel na svět roku 1897. Ve stylu starých (Váchalem tak milovaných) „krvasů“ psal četné senzační romány. Například *Orient, jeho kouzlo a nebezpečí* (1931), *Ruská revoluce* či *Peklo Sibiře*. Na poslední jmenovaném se autorsky podílel už zmiňovaný Ferdinand Stodola. A asi nejlepším Urbanecovým dílem zůstal kolportážní román *Za živa pohřben aneb Hrobka hrůzy*, který právě Stodola redigoval, a to v edici „Ruský román“. – V naší knize se ovšem lze potěšit sekvencí úplně jiného Urbanecova braku: *Tajemství laboratoře* (1936).

A co více? – Přichází Anna Maria Tilschová (1873–1957). Napsala totiž i sbírku hrůzostrašných povídek *Černá dáma* (1924), odkud nám znalý editor vybral hned dva příběhy: *Úzkost* a *Podivuhodnou příhodu*.

Spoluautory knihy *Fialoví d'ábli* jsou ke všem předchozím navíc i básník Bedřich Čurda Lipovský (1883-1962), z jehož veršů – z knihy *Večer nad Ostravou* (1920) – cituje Jiroušek před každou kapitolou a – krátkým úvodním úryvkem s tématem epidemie – i sám Gustav Meyrink.

Sekvence v knize zprůměrně poprvé vyšly v letech 1903–1938 a hned úvodem sice autor zdůrazňuje, že zveřejnil i jediné dochované fragmenty z románu neznámého autora *V bludišti života*, ale upřesněme, že jsou přítomny pouze ve formě dvou barevných fotografií reklamních letáků. Ostatně, kniha má fascinující ilustrační doprovod.

Ivo Fencel

Fialoví d'ábli. Antologie hororu. Ukázky vybral a úvodní texty i poznámky o spisovatelích sepsal Martin Jiroušek. Ilustrovali Alois Ladislav Salač a další. Jako 5. svazek edice Forum vydalo nakladatelství Protimluv. Ostrava 2020. 264 str.

KK = kulinářský koutek

Naše chutě se nejspíše ještě nějakou dobu nezmění, pokud tedy nemáte blízko k postavám Skříně #13 (píjí benzín, jedí sklo) nebo nejste jako východoevropští gerojové space opery Amanda, ti zase pijí cokoli, co teče, jen když jim to naleje barman, na počtu jeho hlav či rukou nezáleží. Ale jiná bude třeba distribuce jídla a surovin, o tom naše přispěvatela Dáša:

Restaurace s sebou kdysi aneb Už staří Římané

V ruinách Pompejí našli na „křižovatkách“ ulic archeologové okolo 200 výřevů s obslužnými pulty, kde si kolemjdoucí zakoupili jídlo a vzali si ho s sebou. Těch velkých kamených „hrnců“ na rohu jsem si hned všimla a díky informačním cedulím jsem byla poučena, k čemu sloužily.

Tedy to, co bylo u nás objeveno vcelku nedávno, praktikovali už staří Řekové a Římané. Máme stále co dohánět. Prodej jídla ze stánku se praktikoval také u Aztéků, kde se výdejní místa objevovala především na trzích. Pokud půjdu kontinenty, byla tato občerstvení oblíbená v Japonsku, v Číně už v 11. století, ale i ve Francii a v Evropě vůbec. I tak ale položím otázku: Kdo jako první přišel s donáškou? Odpověď je skoro zaručená, a to přímo z Koreje. První dovoz jídla, konkrétně studených nudlí (*naengmyeon*), tam byl zaznamenán v roce 1768.

Restaurace s sebou dnes

Od těch dob čas i technologie pokročily. Jsme trochu jinde a já dám příklad starý necelý měsíc. Vracela jsem se z Prahy do Anglie a skoro po 1300 km jízdy autem jsem byla pár mil od domu. Na telefonu jsem si našla oblíbenou indickou restauraci Ashoka Tandoori, nařadila objednávku pro dva lidi, včetně piva Tiger a vychlazeného bílého francouzského vína, a zaplatila službou PayPal. S doručovatelem jsem se srazila na schodech u domu. Vše bylo horké, bezvadně zabalené, pivo a víno vychlazené. To bylo přivítání, panečku. Stačilo pár kliknutí na displej telefonu a po únavných kilometrech taková pochoutka okamžitě po příjezdu přímo v obýváku!

... a zítra

Mám vybráno. Ťukám do telefonu objednávku na kuřecí polévku pho a papája salát z restaurace Cafe Pho, tedy vietnamského street food podniku v centru města, který je teď pochopitelně zavřený, ale musím ho podpořit, chodím tam každý pátek už skoro sedmý rok.

Za chvíli slyším bzukot. Na displeji telefonu mám velkou zprávu: Vaše jídlo je za dveřmi. Stejným nápisem zazáří obrazovka dosud vypnuté televize, z reproduktorů audio sestavy se hlasitě ozve stejné oznámení, a to díky streamovací jednotce.

U vchodových dveří sedí dron, v izolovaném košíku má mou polévku a salát. Na jeho displej, připlácnutý místo čepice, prstem škrábnu svůj podpis a dron se zvedá, odlétá a vyhne se podobnému dronu, který přiváží sousedům čerstvé pečivo. Na všech displejích, v televizi a z hi-fi věže mám napsáno a ozývá se: Dobrou chuť. Tým vaší restaurace.

Vím, poskočila jsem o pár let dopředu, ale brzy nebudu daleko od pravdy.

Dagmar Heřtová

5. ročník HorrorConu se proměnil v soutěžní maratón

vě každou hodinu a organizátoři a sponzoři nakonec rozdali přes 40 cen.

A jaké byly odezvy?

„Po včerejšku má štáb právo dát si nohy na stůl! Myslí, že napoprvé to nebylo špatné, ba dokonce velmi dobré, možná i výborné!“

Otomar Dvořák

Ačkoliv se svátek horroru letos muset obejít bez osobní účasti hostů i fanoušků, program v sobotu 21. 11. 2020 byl hodně akční. Připraven byl celodenní blok článků, rozhovorů a videí. Vyhlášovaly se výsledky literární hororové soutěže O krvavý brk, on-line chatovalo mnoho hostů, své na akci prozradili šéfové nakladatelství Gnóm! či Carcosa. Na akci se měla původně pokřtít v pořadí 4. kniha edice HorrorCon, vzhledem k situaci na místo toho došlo k představení knihy – odvysílala se premiéra videopoutávky od pánu z ColorMemory.cz, za kterou následovaly nahrávky autorského čtení šesti přispívajících básníků.

Premiéru také čekalo video s povídkou Zachraň člena posádky Jiřího Sivoka.

Videí se vysílalo hodně – jako videoprezentace vyšla původně plánovaná výstava infernalistky Anny Korbelové, svým filmem přispěl i historik a záhadolog Otomar Dvořák, dvojitým blokem napínavých grafických hororů zase skupina Nahrávky hrůzy a po půlnoci nechyběl playlist Nočního kina Honzy Vojtíška.

Články, videa či rozhovory byly publikovány prakticky neustále, každou celou hodinu se navíc na webu i FB události vždy objevila nová záladná otázka. Fanoušci tak čekali především soutěžní maratón – někteří soutěžící zkusili štěstí pocti-

Z výstavy Anny Korbelové

„Bylo to fajn. Ještě lepší mikrofon a bylo by to topové. Na to, že to bylo šité horkou jehlou, to borci z Horrorconu udělali dobře.“

Jiří Sivok

„Měli to udělané moc pěkně a věřím, že to neměli vůbec jednoduché, soutěže, kterých jsem se každou hodinu účastnila a také jsem něco málo vyhrála, videa také perfektní, moc se mi líbila zpracovaná upoutávka na novou poetickou sbírku Co číhá v temnotách, opravdu mi běhal mráz po zádech a jsem na ni moc moc zvědavá.“

Těším se na další ročník a věřím, že už se sejdeme všichni osobně, zase na pořádné párty...“

Fanyňka Lucie

K. Haidingerová-Trefilová

Foto: Zdeněk Svoboda, Tomáš Dvořák a Lukáš Bárta.

Anna Korbelová a natáčení klipu edice Horrorcon

Časem s vědou - prosinec

o velkých činech vědy a techniky

Letití popularizátoři znají osobnost **Jana Theobalda Helda** jako významného lékaře, ostatní asi z Jiráskova *F. L. Věka* (nejmňe z TV seriálu).

Narodil se **11. prosince 1770** v Třebechovicích (od 1920 „pod Orebem“). Jeho otec, lékař, zemřel, když bylo klukovi deset. Díky hudebnímu nadání se dostal do Prahy a stal se nejlepším sopranistou při kostele Panny Marie na Louži. Současně jako vynikající student pobíral na gymnáziu a později na filozofické fakultě stipendium. Roku 1797 vystudoval medicínu.

Působil ve špitále Na Františku a ve Všeobecné nemocnici, kde pozvolna vycepoval personál k humánnějšímu přístupu k pacientům. Hodně se věnoval přifařenému ústavu pro choromyslné (v tehdejší zdravé nekorektní mluvě *blbinci*), což z něj činí prvního českého psychiatra. (Ošetřoval i k stáru duševně nemocného Josefa Dobrovského, pacientům i zpíval a hrál na kytaru). Krom toho udržoval rozsáhlou soukromou praxi. Nebyl to žádný hluboko zanořený badatel, ale bystrý a obětavý lékař s pověstí zázračného uzdravovatele. Publikoval málo, což ho stálo profesuru. V letech 1817–25 (s přestávkami) byl děkanem lékařské fakulty, ve školním roce 1826/7 pak rektorem pražské univerzity. Zasloužil se o založení prvních dětských domovů v Praze a v Plzni.

Historicky cenné jsou jeho obsáhlé paměti (německy, v rukopise).

Zároveň byl znamenitým amatérským hudebníkem (první kytarista v Praze, zkomponoval *Sborník českých písní*), jakož i oblíbeným lveu salonů a miláčkem žen. (Zastával názor, že s lidmi se musí jednat jako s hudebními nástroji.) Měl nemanželského syna, o kterého se staral a všechno mu odkázal.

Značnou část života prožil ve vztahu s krásnou, duchaplnou a muzikální hraběnkou Marií Přichovskou (napřed podporovala ona jeho, potom ovdověla a zchudla, a on, už zavedený, podporoval zase ji). Celý život přál rodnému městu, přispíval na místní spolky, založil tam nadaci pro chudé, spolufinancoval výstavbu kostelíka na Orebu.

Zemřel v nedožitých jednaosmdesáti, což byl na tehdejší poměry požehnaný věk. Na vlastní přání pohřben v Třebechovicích.

A nyní z jiného soudku. Dne **14. prosince 1865** se v rodině vesnického kováře ve Vahlovicích u Blatné narodil **Jan Šimsa**. Maturoval na českobudějovickém gymnáziu, 1891 promoval na pražské lékařské fakultě. Jsa výtvarně nadán, během studií si přivydělával jako kreslič a malíř. Napřed působil v zemském ústavu pro choromyslné v Dobřanech u Plzně. A jelikož se v té době extrémně rozmáhal „mor kořaleční“ se všemi neblahými

důsledky, začal studovat duševní poruchy vyvolané alkoholem. V *Časopise lékařů českých* publikuje 1895 rozsáhlou stať *Alkoholismus a léčebné ústavy pro pijáky* – první česky psanou odbornou práci o léčbě alkoholismu. 1901 koupil v Krči pětihektarový pozemek a během několika let na něm vybudoval opulentní soukromé sanatorium pro duševní nemocí zvané *Vita Nova*. „Měl by jít k Šimsovi!“ se stalo zavedeným hodnocením příčetnosti... Po válce ho ale ekonomicky neutáhl, a tak ho prodal. (Dnes tam sídlí Kojenecký ústav.)

Neposedný lidumil tím získal prostor pro další veřejné aktivity. Pod jeho redakcí 1923 poprvé vyšla slavná příručka *Domácí lékař*. (Já jako kluk v něm doma potají studoval rozkládací model lidského těla, najmňe ženské orgány.) Otevřel si soukromou psychiatrickou ordinaci, kde jako první u nás využíval psychoterapii (autor prvních českých monografií o psychoterapii *Léčba nervos*, 1935, a *Neurosy sexuální*, 1936). Byl otcem šesti dětí, průkopnického sexuologa Van de Velda považoval za pornografistu.

Samozřejmě nechyběl mezi prvními českými skauty, pro které 1928 (třiapadesátiletý!) vymyslel *krabičku poslední záchrany*.

Především ale bojoval proti chlastu; 1905 spoluzaložil Spolek proti alkoholismu, napsal řadu výchovných textů (za všechny alespoň *Dezgenerační vlivy alkoholismu na potomstvo*).

Asi neudivil jeho zájem o mimosmyslové vnímání (autor knihy *Záhady duše a média parapsychologie: okultismus – telepatie – jasnovidnost – hlášení mrtvých – strašidla – spiritismus – zázraky – vlastní pokusy*).

Pro kontrast naivity názorů a nesmiřitelnost, s jakou je hlásal, se dostal do povídek Jaroslava Haška; jeho přítel grafik Josef Váchal z něho zase v *Krvavém románu* udělal obávaného doktora Řimsu a sanatorium *Vita nova* (Nový život) překřtil na *Mors vetera* (Stará smrt). Psychiatr Vladimír Vondráček ho zhodnotil jako „postavu bezesporu kladnou, ale tragickou v tom, že její dobré úmysly troskotaly na povrchním provedení“. Nu a psycholog Vladimír Borecký ho v *Zrcadle obzvláštního* rovnou zařadil mezi *mašibly* (*magory, šílence, blázny*).

Jan Šimsa zemřel **18. prosince 1945** v Praze.

Náhoda tu dnes svedla osobnosti s protichůdnou strategií „konání dobra“. Held pomáhal, jak mohl, ale takřkajíc v malém, kontaktně, po krůčcích; osobním příkladem ovlivňoval lidi v okolí. Šimsa „dobro“ ve velkém vnucoval. Neuvědomil si, že to se nedá skokově nakomandovat shora, na dálku. Rozhodně ne bez mravenčí práce nadkritického množství *heldů** v terénu.

* *held* je německy *hrdina*

František Houdek

Mezi skepsí a předsudkem Třeštění letitého popularizátora 103

Někdy během roku 1609, to působil jako profesor matematiky v Padově, se Galileo Galilei doslechl o nizozemském brýlaři Hansi Lippersheyovi, který zasadil do trubice dvě čočky a sestrojil tak primitivní dalekohled. I Galileo si takový sestrojil, a potom druhý, třetí – ten už zvětšoval asi třicetkrát. S ním pak učinil několik průlomových astronomických pozorování – objevil například takzvaná moře na Měsíci, první čtyři měsíce Jupiteru, skvrny na Slunci nebo fáze Venuše. Zároveň ovšem tvrdě narazil – nejen u prelátů, ale neočekávaně i u některých kolegů učenců. Jeden z nich k objevu Jupiterových měsíců napsal: „V hlavě je sedmero oken: dvě nozdry, dvě oči, dvě uši a ústa; tak i na nebesích jsou dvě hvězdy příznivé, dvě nepřiznivé, dvě dávající světlo a Merkur jediný nerozhodný a neurčitý. Z tohoto zjevu a mnoha jiných podobných zjevů v přírodě, jako je sedmero kovů atd., usuzujeme, že také planet je nezbytně sedm. Kromě toho tyto souputníky Jupitera nemůžeme vidět pouhým okem, a proto nemohou mít vliv na Zemi a proto by byly bez užítu a proto neexistují. Kromě toho staří národové zrovna tak jako nynější Evropané přijali rozdělení týdne na sedm dní a nazvali je podle sedmi planet. Jestliže nyní počet planet zvětšíme, celá soustava se zhroutí.“

Pro vysvětlení dodejme, že z kovů byly v té době známy zlato, stříbro, rtuť, měď, železo, cín a olovo a že za planety byly vedle tehdy známých Merkuru, Venuše, Marsu, Jupiteru a Saturnu považovány i Slunce a Měsíc.

Marně Galileo skeptiky vybízel, aby se na ty novoty osobně podívali dalekohledem... V dopise z Florencie do Prahy, adresovaném Johannesi Keplerovi s datem 19. prosince 1610, píše: „Můj milý Keplere,... zde v Padově je první profesor filosofie, kterého jsem opětovně a naléhavě žádal, aby se podíval na měsíc a na planety mým sklem, ale on vytrvale odpírá to učinit. Proč tu nejste? Jak bychom se znamenitě zasmáli tomuto slavnému bláznovství! A což kdybychom slyšeli profesora v Pise, jak se snaží před velkovědou logickými vývody – zrovna jako nějakým zařikáváním – odčarovat nové planety z nebes... Vskutku, zraky těchto mužů se uzavřely světlu pravdy! Taková lidé myslí, že filosofie je jakousi knihou... a že pravdu třeba hledat ne ve světě, ne v přírodě, ale srovnáváním textů!“

Galileo zdaleka nebyl sám, kdo se musel potýkat se selektivní slepotou kolegů. Když vlámský anatom Andreas Vesalius vydal 1543 přelomovou knihu *O stavbě lidského těla*, opravil v ní na dvě stovky omylů antického lékaře Galena. Jeden Vesaliův bývalý učitel na pařížské univerzitě potom vydal spis *Vy-*

vracení šilencových urážek vůči textům Hippokrata a Galena („šilenc“ se latinsky řekne *vesanius*). V něm mj. píše: „Bývalo by snadnějším úkolem vyčistit Augiášovy chlévy nežli odstranit ty nejhorší lži z této matlanice splácané z vykřadačství a namduté pomluvami...“

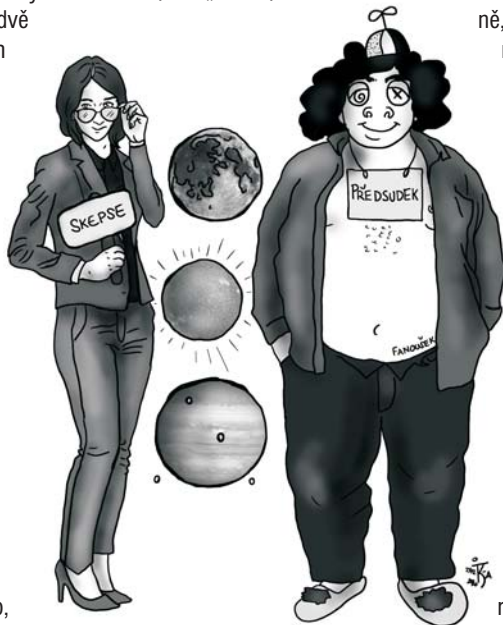
... Loajální synové Asklepiovi, Francouzi, Němci a Italové, zapřísahám vás, přijďte a staňte se mými vojáky a pomozte mi, kdekoli další obrany vašich učitelů zapotřebí bude, neboť jsem stár a znaven svými lety a svou prací. Jestliže tato hydra opět někde novou hlavu vztyčí, usekněte ji a zničte neprodleň, trejte a cupujte tu chiméru oblundně velikosti, tu primitivní a zmatečnou změť plnou morálního bahna a páchnoucího obsahu stoky, tu to práci zcela bezcennou a nedůstojnou vašeho čtenářského zájmu, a svrhněte ji do hlubin pekelných k samotnému Vulkánovi!“

Joseph Lister, který roku 1865 vynalezl antiseptické operace, zase vzpomínal: „Pamatuji si, že jsem v raném období života muži s vysokou učitelskou reputací předvedl některé objevy, které se mi podařilo pozorovat. Byl jsem velmi udiven a bolelo mě, že i když všechna fakta před ním ležela s naprostou zřejmostí, zdálo se, že on vidí jenom ta, která se shodovala s jeho předchozími teoriemi...“

Inu, jedním z atributů vědy je zdrženlivost vůči novým idejím. Bez této nedůvěry by vědění šlo ode zdi ke zdi, plandalo by mezi momentálními názory, které by se střídaly jako počasí. Pomineme-li náboženské, ideologické a různé další bariéry, pak *skepsa provázená otevřenou myslí* (dalo by se říct *cvičená soudnost*) je pro poznání blahodárná, zatímco zapouzdřená mysl zatuhne v *předsudcích*. Britský biolog Thomas Huxley to vystihl větou: „Obvyklým osudem nových pravd je, že začínají jako kacířství a končí jako předsudky.“ Fyzik Max Planck zase ironicky konstatoval: „Nová vědecká teorie se obvykle neprosadí tak, že její odpůrci na ni poněmhu přistoupí a prohlásí, že se poučili, nýbrž mnohem častěji tak, že její odpůrci postupně vymřou a dorůstající generace je už od počátku s novou pravdou sžita.“ Řečeno lapidárně: „Vědecký pokrok probíhá od pohřbu k pohřbu.“ Přitom lze říct, že čím převratnější je objev a čím věkovitější je jím atakovaný badatel, tím blíží k předsudku.

Nutno ale dodat, že opuštění mylného názoru a vystoupení z bezpečné bubliny zavedeného pořádku může být natolik bolestné, že už ani nespadá do hájemství inteligence... Osobní poznání je někdy otázkou morálky.

František Houdek

● české státnosti bez růžových brýlí

Není to dlouho, co jsme oslavili, nebo si spíše připomenuli vznik novodobého českého státu a ani ne před čtrnácti dny dobu, kdy se „k tobě, ó národe český, správa věcí tvých navrátila“. A přibližně od téhož data běží na ČT seriál ke 400. výročí bitvy na Bílé hoře a pitvá se, zda to byla katastrofa úplná, či jen částečná nebo vůbec žádná. Pokládáme to za přirozené, i když to přirozené není, ba právě naopak. Dovedete si představit, že by například BBC věnovala obdobný seriál bitvě u Naseby v roce 1645, jež přinesla definitivní vítězství Cromwellovi, a sáhodlouze se v britských médiích řešilo, jestli to přineslo Anglii katastrofu nebo naopak? Samozřejmě že o této bitvě existují tucty odborných pojednání, ale to britskou veřejnost nezajímá a BBC to ví.

Britové jsou prostě sebevědomý národ a berou dějiny střízlivě tak, jak se mají. Naopak my zřejmě sebevědomí nejsme, máme z vlastních dějin mindráky a neseme v sobě nálož dějinných stresových situací, což například nutí štamgasty českých hospod, aby už 80 let neustále dokola rozebírali, zda se mělo v říjnu 1938 bojovat nebo ne. A tato nálož je nepochybně příčinou, proč neustále přehodnocujeme minulost, stavíme, bouráme a zase stavíme pomníky; jednoduše nejsme schopni najít vyvážené stanovisko k vlastním dějinám, jejichž stěžejní osou byl boj o státnost, což zmínění Angličané řešit nemuseli – pro ně je to samozřejmost. Podle mého názoru budeme moci zaujmout racionální postoj až poté, co střízlivě posoudíme naši pozici ve světě, uvědomíme si, že novodobá česká státnost nám toho hodně dala, ale o něco nás zase připravila, prostě přestaneme si o naší státnosti lhát do kapsy a vezmeme za fakt její podmíněnost.

Asi se všichni shodneme, že projektantem novodobého českého státu byl T. G. Masaryk. Svůj projekt založil na ideji humanismu, tedy na předpokladu, že každý, koho potkáte na ulici, se bude chovat slušně jako vy, že vás ani neoloupí, neznásilní a nezabije, že grázlové si dají domluvit a násilí není třeba. V rovině mezinárodně politické se zase soudilo, že hlas každého státu bude slyšet se stejnou vahou bez ohledu na jeho moc, že slabý bude mít stejná práva jako silný. A na tomto základě se zase věřilo, že mocenského vakua, vzniklého rozpadem Rakouska-Uherska, žádný politický šíbr nevyužije a všichni si budou krásně žít až na věky. Byl to sice hezký ideál a jeho ztělesněním se stal Wilsonův projekt Společnosti národů, k níž pak se zoufalými nadějami vzhlížel Masarykův žák a nástupce v prezidentském úřadu Edvard Beneš.

On se totiž ten šíbr objevil a Beneš byl postaven před realitu, že Masarykův projekt české státnosti byl projektem pouze do „hezkého počasí“ a tak chabě zaštiťen, že ho hned první politická bouře poslala ke dnu, odkud byl sice v roce 1945 vyzdvižen, ale jen proto, aby se stal novým plavidlem ve flotile Stalinových gubernií. Ať se nám to líbí nebo ne, dějiny světa nejsou ničím jiným než dějinami vznikajících a zanikajících impérií a střídáním velmocí na postu globálního hegemona, tedy dějinami, které nesnášejí mocenská vakua, a tudíž se počítá mocenská váha, jež je stále dána vojenskou mocí, lidnatostí

a velikostí území, v moderní době navíc výkonností ekonomiky, technologickou úrovní a v neposlední řadě úpornou vůlí se bránit, což je případ Izraele.

Ve všech těchto parametrech český stát představoval, představuje a představovat bude jen lehkou váhu, dnes už jen papírovou, a proto potřebuje nějakou těžkou váhu, která by jeho státnost podpořila. Ve škole nás učili takovému vztahu říkat spojenecká smlouva a my tento termín automaticky používáme, aniž bychom hloubali, zda účelově nezakrývá skutečný vztah. Ve světě, kde se počítá mocenská váha, může existovat rovnoprávný spojenecký vztah jen mezi stejně „těžkými“ partnery, nikoli však mezi vahou papírovou a těžkou. Co přesně a bez politické kamufláže vystihuje mocenské vazby, o něž se opírá novodobá česká státnost, je relace klient – patron, v níž český stát vždy byl a zůstane klientem.

Od vestfálského míru v roce 1648 až do roku 1918 nemusela česká politická reprezentace otázku české státnosti řešit – byla dána zařazením českého království do habsburské říše (dobrovolně, rozhodnutím stavů v roce 1526!), jež patřila k těžkým kontinentálním vahám a jako jeden ze tří vítězů (či čtyř, započítáme-li Prusko) nad Napoleonem se zasadila o bezpečnostní strukturu Evropy, dokud ji v druhé polovině 19. století nenabouralo zmilitarizované Prusko (první světová válka byla jen avanturistickým vyústěním pruských snah). T. G. Masaryk, Edvard Beneš a frankofilní Milan Štefánik si pro nový stát za patrona zcela přirozeně zvolili Francii (nikdo jiný stejně nebyl k dispozici, Británie dala ruce pryč a USA se stáhly zpět za oceán), takže tato země prostřednictvím zbrojařského koncernu Schneider-Creusot snadno získala kontrolní balík akcií plzeňské Škodovky a nahradila rakouský kapitál. Možná to měla být pojistka, aby v budoucnu nenechala Francie český stát na holičkách. Dále v Československu v letech 1919–1938 operovala francouzská vojenská mise, její důstojníci se stali veliteli všech vojenských učilišť a francouzský generál M. Pellé dokonce vrchním velitelem československé armády za bojů proti Maďarské republice rad.

Pro vztah mezi patronem a klientem je typické, že když se patron dostane do úzkých, jeho prvním činem je, že hodí klienta přes palubu, respektive ho „prodá“ mocenskému soupeři, aby získal odklad. Přesně toto se stalo 30. září 1938 v Mnichově podepsáním čtyřstranné dohody mezi Británií, Francií, Německem a Itálií. Kdyby bylo Československo rovnocenným smluvním partnerem, nikdy by k takové situaci nemohlo dojít.

Ještě názornějším příkladem, že spojení je pouze závadčím přejmenováním faktického vztahu mezi patronem a klientem, je Jaltská konference v únoru 1945. Je přímo nepochopitelné, jak falešný a slepý přijímaný je v tomto ohledu oficiální výklad, protože Jalta byla ve skutečnosti opakováním Mnichova. Ačkoli Československo a také Polsko byly uznanými spojeneckými zeměmi s legitimními vládami a vlastními jednotkami bojujícími proti nacistickému Německu, postoupil prezident Roosevelt obě země jinému patronovi – Stalinovi – za příslib vojenské pomoci proti Japonsku.

Oficiálně zde sice byla schválena klausule o „demokratických volbách“ na osvobozených evropských územích, ale neexistoval žádný spojenecký kontrolní mechanismus, přičemž Stalin již měl připravené agenty, z nichž sestavil loutkové vlády. V československém případě to vedlo ke Košickému vládnímu programu a vzniku Národní fronty s následnou karikaturou „demokratických“ voleb 1946, k nimž byly připuštěny pouze čtyři strany s předem uznanou účastí na vládě pro všechny. Jalta de facto dala ruskému diktátorovi právo zahrnout do své sféry vlivu vše na východ od Labe. Aniž mohli Poláci cokoli namítat, bylo se souhlasem západních Spojenců pošlapáno jejich právo suverenity, když byl jejich stát „přestěhován“ na západ a byla jim naoktrojována loutková lublinská vláda místo legitimní londýnské. Jestliže o Mnichovu platí rčení „o nás bez nás“, pak o Jaltě platí dvojnásob. Na vyšší úrovni platilo pravidlo o patronovi a klientovi i uvnitř Velké trojky – Velká Británie byla v té době nikoli spojencem, ale pouhým klientem Spojených států, takže Churchill byl na Jaltě proti tandemu Roosevelt-Stalin bezmocný.

V optimálním případě mohla česká politická reprezentace volit patrona v souladu s většinovým přáním veřejnosti, jak tomu bylo v roce 1918 a vůbec nejsvobodněji v červnu 2003, kdy se pro vstup do EU v referendu vyslovilo 73 % hlasujících a podle průzkumu CEVRO z roku 2014 souhlasilo s členstvím v NATO 70 % tázaných. V ostatních případech posloužila v minulém století česká státnost jako směnná hodnota ve velmocenském handlu, nebo byla předhozena jako kořist, i když se našli Češi, kterým i toto vyhovovalo a těžili z toho.

Zanechme však historie a podívejme se na současnost. Je nepochybné, že ani ve 21. století se český stát neobejde bez patrona, že se vždy najde „těžká váha“, která si jej přivlastní jako klienta, i když to bude nastrojeno tak, že jsme si onoho „spojence“ vybrali sami. Koneckonců v současnosti máme dokonce patrona dvojího – po stránce ekonomické je to Evropská unie, po stránce vojenské NATO. Nicméně se dá pozorovat, že v české společnosti působí vlivové agentury ve prospěch jiných možných patronů a vzhledem k již zahájenému soupeření o post budoucího globálního hegemona a kulturní válce, která štěpí Západ, není od věci si seznam možných pretendentů projít:

a) EU a NATO

Klientství v těchto organizacích je současný stav, který na počátku 21. století nabízel Česku nejvyšší stupeň bezpečí a stability. Jenže není všechno zlato, co se třpytí. Lisabonskou smlouvou se z původně hospodářského společenství definitivně stalo politické uskupení, jež nadřazuje ideové cíle nad ekonomické, čemuž za oběť padá efektivita, technologický rozvoj a samozřejmě úroveň obranyschopnosti. V tichosti byl pohřben program, který měl učinit z EU světového lídra v oblasti ekonomiky a špičkových technologií, a byl nahrazen „Zeleným údělem“, integrací nad rámec národních států a bezmeznou podporou přistěhovalců, u něhož se přestalo rozlišovat, zda je legální či nikoli. EU sama sebe prohlásila za „měkkou sílu“, což znamená, že je odkázána v případě ohrožení na Spojené

státy ještě ve větší míře, než tomu bylo za studené války. Ekonomicky se EU rozpadla na různé dělené regiony (zóna eura, středomořský jih a severomořský sever). Ekonomickou stabilitu zatím zajišťoval neustále se zvětšující společný trh, ale tento trend stagnuje, když zkrachoval plán na pohlčení ukrajinského 42 milionového trhu.

Samozřejmě patronát EU není žádným aktem milosrdenství a lásky k bližnímu, ale v případě nových členů nesmlouvavým byznysem. Drtivá většina velkých českých bank a peněžních ústavů má matky v zemích „tvrdého jádra“ EU a přináší jim fantastické zisky. Potravinový trh ovládly nadnárodní řetězce, opět s matkami v původních zemích EU, a dotace, které zpětně přicházejí z Bruselu, jsou v čím dál tím větší míře podmiňovány ideologicky a nikoli ekonomicky (upřednostňování zelených technologií, navrhované vázání čerpání z rozpočtu EU na „vládu práva“, odmítnutí zařadit jadernou energetiku mezi dotované zdroje). V globálním kontextu EU slábne nejen ekonomicky, ale upadá i technologicky, o úpadku obranných sil ani nemluvě, obzvláště po odchodu Velké Británie, když v EU zůstává jako jediná jaderná mocnost a reálná vojenská síla Francie.

A je třeba si též přiznat, že NATO je v krizi, že není schopné přinutit evropské členy, aby zaujali nekompromisní postoj k islamistickému terorismu, jehož podhoubím je nekontrolované islámské přistěhovalectví. NATO si nedokáže poradit ani s Erdoganovým Tureckem, které, přestože je členem aliance, se evidentně rozhodlo hrát vlastní velmocenskou hru, konfrontuje jiné členy NATO a dokonce je vydírá – EU platí Erdoganovi výpalné, aby ji uchránil před obrovskou vlnou uprchlíků, kterou de facto vyprovokoval vstřícný postoj unijní administrativy na německou objednávku. Evropská členové aliance neplní závazky na obranu, k nimž se vstupem do aliance zavázali, takže oba sloupy, o něž Česko opířelo svou státnost, se ani ne po 20 letech kymácejí.

b) Spojené státy

I po Trumpově porážce zůstávají v USA politické kruhy, které se dívají na NATO kriticky, o EU ani nemluvě, takže jim není proti mysli, když se někdo na východním pomezí střední Evropy a na čáře styku s ruskou sférou vlivu nabízí Američanům jako nepotopitelná letadlová loď. A to je karta, se kterou hraje současná polská politická reprezentace podporovaná většinou Poláků. Polsko si tímto způsobem hledá záložního patrona, který již teď oslabuje podřízenost této země vůči EU a v případě dalších eurounijních zádrhel by se stal hlavním patronem. Polská vláda usiluje o americké vojenské základny na svém území (a je ochotná za ně platit), protože pak by byl útok na Polsko přímým útokem na USA bez schvalovacího protokolu NATO – a takovou polízanici si každý rozmyslí. Polsko též buduje na pobřeží terminál pro lodě na dopravu amerického břidličného plynu, aby se zbavilo energetické závislosti na EU, respektive na Německu, přes jehož území probíhá, či by měla po dokončení plynovodu Nordstream 2 probíhat distribuce zemního plynu z Ruska. To jsou ovšem smrtelné hříchy, které Berlín, potažmo Brusel neodpouští, a proto je polská vláda vystavena mediální

palbě eurounijních orgánů – a nyní dokonce čelí návrhu na represii v podobě podmínky, že z unijního rozpočtu mohou čerpat jen „vlády práva“.

Otázkou je, zda by toto byla možná cesta i pro nás. Je pravda, že v Česku existuje politický proud, který usiluje o těsnější „atlantickou vazbu“ a přímý patronát USA by uvítal, avšak odtroubením stavby radaru v Brdech dali Američané najevo, že na rozdíl od Polska o přímý patronát nad Českem nestojí, že je uspokojuje napojení přes NATO. A vzhledem k tomu, jak dopadly prezidentské volby a že v USA vlastně už běží studená občanská válka mezi stoupenci hnutí „woke“ a konzervativci, se v americkém postoji nedá čekat nějaká změna – a pokud ano, tak k horšímu.

c) Rusko

Ondřej Neff na NP několikrát napsal, že Rusové neumějí vyrobít ani budík. O ruských budících nic nevím, ale zato vím, že jedině ruské bojové letouny se svými parametry blíží těm americkým, že jedině Rusko má flotilu raketonosných a útočných ponorek s jaderným pohonem, která je srovnatelná s tou americkou, že jen Rusko dlouhodobě disponuje sériově vyráběnými prostředky na dopravu osob a nákladu na oběžné dráhy kolem Země, a kdyby nic jiného, Rusko je členem globálního atomového klubu s počtem jaderných hlavic srovnatelným s americkým arsenálem.

A pokud někdo argumentuje, že Rusko přežívá jen díky výprodeji nerostného bohatství, měl by mít na paměti, že tímto se nabízí jedinečná možnost vydírat odběratele a že i za peníze získané tímto způsobem se dají budovat hrozivě ozbrojené síly. Rusko je nepochybně přinejmenším kontinentální velmocí, ne-li přímo globální, a v Putinovi má vůdce, který je rozhodnut navázat na imperiální výboje svých předchůdců, od Petra Velikého a Kateřiny Veliké přes další Romanovce až ke Stalinovi a Brežněvovi, a odčinit porážku ve studené válce (viz obsazení Krymu, infiltrace Ukrajiny). Navíc je evidentní, že Rusko dnes disponuje nejpočetnější komunitou internetových hackerů a je schopno vést velmi nebezpečnou hybridní válku. Toto není žádné pochlebování Rusku a Putinovi či naopak strašení, ale konstatování fakt, která nelze přehlížet, natož se jim vysmívat.

Rusko se nikdy nepřestane snažit, aby obnovilo patronát nejen nad Českem, ale i nad ostatními zeměmi V4, neboť nejen Kreml, ale i mnoho běžných Rusů zastává názor, že „kam jednou vkročila noha ruského vojáka, je ruská země“. V Česku existuje vlivová agentura, která o patronát Kremlu usiluje, a přestože máme s ruskou rozpínavostí poměrně čerstvou zkušenost, její aktivity se v určitém segmentu české společnosti dočkávají sluchu.

Ruské mocenské snahy jsou pak hlavní příčinou, proč se systém patronátu ve střední Evropě udržuje.

d) Čína

V roce 2015 napsal americký sinolog a od roku 1969 bezpečnostní poradce všech následujících amerických vlád Michael Pillsbury (nar. 1945) knihu, která vyšla česky v roce 2019 pod názvem *Stoletý maraton* a podtitulem *Tajná čínská*

strategie, jak vystřídat Ameriku v roli globální velmoci a nastolit čínský světový řád, v níž popisuje mechanismus, jímž chce Čína dosáhnout svého globálního vůdcovství. V této zemi funguje civilizace nepřetržitě již 2500 let (déle existovala jen říše faraonů), rozvinulo se zde strategické myšlení na vysoké úrovni v díle mistra Sun Tse, je to nejlidnatější stát světa s obrovskou rozlohou a průmyslovým potenciálem, a kdyby nebylo jednoho z nejkurióznějších rozhodnutí vůbec v celých dějinách civilizací, jímž čínský císař Chung-si v roce 1424 definitivně zakázal zámořské expedice a Čína se vzdala zkoumání světa s katastrofálním dopadem na svou budoucnost, byla by „Říše středu“ už několik století skutečným středem světa, jeho globálním hegemonem. Podle čínského vojenskopolitického vedení se Čína pouze vrací na místo, které jí patří, a již nikdy nezopakuje chybu císaře Chung-siho.

Po nástupu reformistů využila Čína Istitivě západní představu, že se svobodnou ekonomikou jdou ruku v ruce i svobody občanské, což se ukázalo být chimérou. Dnes v Číně vládne unikátní mutace komunismu, která svým státním kapitalismem a totalitními mechanismy kontroly obyvatelstva velmi připomíná národní socialismus nacistického Německa. Oproti Hitlerovi však Čína proniká do světa rafinovaněji, pomocí investic a zdánlivě bezpodmínekových půjček. Především má zájem o získání infrastruktury, například Číňanům patří již několik přístavů v Evropě a v Kanadě, další buduje v Africe, kde též financuje výstavbu silnic a železnic. To vše je součástí strategického plánu „Nová hedvábná stezka“ (Belt and Road), který má zahrnovat všechny kontinenty a je duchovním dítkem prezidenta Si Ťin-pchinga.

Čína zatím svou hru hraje velmi dobře a představuje pro Evropu mnohem větší hrozbu než Putinovo Rusko a islámský radikalismus dohromady. Ačkoli v Česku pro ni opět pracuje vlivová agentura, dokonce s podporou významného ústavního činitele, nezdá se, že by Česko bylo hlavním zájmem Číny a jejího bezprostředního usilování o patronát. Investice do fotbalového klubu je pouhou parodií na skutečně strategickou investici, a bývalý ministr zahraničí a poradce prezidenta Jan Kohout zhruba před rokem ukončil činnost svého Institutu Nové hedvábné stezky „pro celkový nezájem české podnikatelské komunity... a na čínské straně jsou to pak neujasněné představy...“.

Nicméně Evropa je nepochybně v hledáčku Číny, a pokud by se uskutečnily čínské plány, Česko by se též ocitlo na její lopotě. A ty plány jsou zcela reálné – pokud má nějaká země šanci, že vystrnadí USA z postu světového hegemonu, tak je to Čína.

e) Vojenskopolitická aliance na základě V4

Samozřejmě, že by bylo nejlepší, kdyby si Česko patronovalo samo sobě. K tomu však potřebuje skutečné spojence, tedy země, které trpí tímtež klientským systémem a dohromady by daly alespoň „velterovou váhu“. Přehnané snahy Bruselu o integraci vedly a vedou k pravému opaku toho, co má být cílem; místo aby se Evropané začali vnímat jako jeden národ, integrační tlak odhalil mentální, kulturní a ekonomické příkopy

mezi středomořským jihem, severomořským severem a také mezi východem, zbaveným jakýchkoli socialistických iluzí, a západem, jenž těmto iluzím podléhá v rostoucí míře. Evropská unie se rozpadá, nebo se již rozpadla do regionů s odlišnou mentalitou, kulturou a ekonomikou, což potvrzuje i koketování Bruselu s „dvourychlostní Evropou“.

Tím se otevírá prostor umožňující, aby se pod střechou EU z postkomunistických zemí V4 vytvořila skutečná aliance. Do vinku by dostala ještě starší společnou minulost než jen tu komunistickou, a to rakousko-uherskou (Halič, část Polska, byla součástí mocnářství), což by mohlo zlákat i Rakousko. Na druhé straně jsou zde, bohužel, poměrně silné vzájemné animozity. Ačkoli Opavané nepochybně vycházejí s příhraničními Poláky skvěle, Češi ve vnitrozemí mají k Polákům citelný odstup, což platí i na opačné straně. Jistý chlad panuje i k Maďarům, které mnoho Čechů pokládá za cizorodý element a cítí k nim nedůvěru, pravděpodobně i vlivem hodin dějepisu, v nichž se líčí vznik duální monarchie v roce 1867 jako zrada českých národních zájmů. A myslím si, že i slovenská politická reprezentace by měla obavy z užšího aliančního svazku s Českem nad rámeček EU, neboť na Slovensku jsou síly, které by ihned začaly spekulovat, zda to není nějaká česká finta, která je má připravit o samostatnost. A v Rakousku určitě mnoho lidí podvědomě pokládá Čechy za ty, kteří rozbili monarchii, a vědomě za ty, kteří oproti zelené víře provozují kacířskou jadernou energii. Navíc by se ve všech těchto zemích aktivizovaly síly, jež by takové snahy označily za ultrapravicové až fašistické a pohnuly by snad nebem, aby zachovaly loajalitu Evropské unii. Je to opravdu škoda, velká škoda, že mocenské vakuum, které vzniklo rozpadem Rakouska-Uherska a nahradil je klientský systém „papírových vah“, se nedá zaplnit novou aliancí na těchto geopolitických základech. Na takovou alianci by Washington slyšel o mnoho lépe než na samotné Polsko.

f) Neutralita po vzoru Švýcarska

Nikterak nepochybují, že se najdou čtenáři, kteří předchozí možnosti zavrhnou a budou argumentovat neutralitou: Kdyby bylo Česko neutrální jako Švýcarsko, žádného patrona by nepotřebovalo. Musím je zklamat, takové řešení není možné, neboť jedna z mocenských pouček říká, že neutralita není dána tím, že ji stát vyhlásí, avšak uznáním tohoto stavu okolními státy či velmocemi. Švýcarsko není neutrální proto, že neutralitu vyhlásilo, ale proto, že ji Německo, Francie, SSSR/Rusko, USA, Itálie a Velká Británie uznaly, protože pro všechny byla výhodná. Na počátku druhé světové války vyhlásily neutralitu Belgie, Holandsko, Dánsko, Norsko a Švédsko, ale nebyla jim k ničemu, všechny tyto země s výjimkou Švédska Němci bezohledně obsadili, neboť jen Švédsko se jim hodilo jako neutrální.

Švýcarsko si nikdy nezvolilo cizího panovníka, ve 14. století opakovaně porazilo Habsburky, a svou neutralitu již před 500 lety opřelo o novou taktiku boje prostřednictvím pěších kolon pikenýrů vyzbrojených dřevcovými zbraněmi. Touto revolucí ve vojenství porazili Švýcaři každého agresora, později využili geografických podmínek své země a do roku 1940 vy-

budovali v alpském masivu systém skalních pevností s velkorázovými děly, jež mohla postřelovat německé území až do hloubky 30 km. Koncem 90. let sice byly tyto pevnosti demilitarizovány, ale ihned začalo jejich nahrazování moderními objekty, na něž se v rozpočtu počítá s 30 miliardami švýcarských franků a do zbraně může nastoupit 1 350 000 mužů, což švýcarská vláda odůvodňuje zhoršující se bezpečnostní situací v Evropě (viz dokument Skrytou švýcarskou krajinou 2 Společnosti pro výzkum historického podzemí z roku 2014). I kdyby evropské mocnosti projevíly ochotu přistoupit na neutralitu Česka a EU se vzdát kontroly nad významnou silniční křižovatkou, již české země jsou, myslí si někdo, že bychom byli schopni vydat na vybudování obdobných obranných zařízení 750 miliard Kč (10 rozpočtů MO) a vyzbrojit přes milion vojáků?!

Vždy je ošidné věštit budoucnost, ale jako autor sci-fi a polit-fiction, jakou je román *Křížník Thor* a povídka *Jenkins, Bonzačka a vlci* v čerstvě vydané antologii *Robot100*, to risknu:

Jestli EU neotočí kormidlo ostře doprava a ze síly „měkké“ se nestane silou „tvrdou“, jestli bude ve Spojených státech pokračovat studená občanská válka mezi stoupenci hnutí „woke“ a konzervativci, nebo jestli se V4 neintegruje do vojenskopolitického paktu s takovým ohodláním bránit se, s jakým vzdoruje Izrael arabskému obklíčení již 70 let, pak po Vídni, Paříži, Berlínu, Moskvě a Bruselu bude Praha s největší pravděpodobností platit oněch pomyslných 120 volků a 500 hriven stříbra Pekingů.

František „Mrož“ Novotný

Odposlechnuto

Kolega popisoval reakci, jakou vyvolal ve frakcích Evropského parlamentu nejnovější ekonápad Evropské komise: „I Zelení jsou z toho celí zelení.“

Kamarádka archeoložka: „Díky svému povolání jsem navštívila hodně zajímavých až exotických míst. Kupříkladu Uzbekistán, Balkán... a teď i nádraží v Chomutově.“

Popularizátor vědy: Na Měsíci bylo více lidí než šest kilometrů pod hladinou oceánu.

Štóra v publiku: Šest kilometrů pod mořem bylo mnohem víc lidí než na Měsíci. A většina z nich tam ještě stále je.

Prosím vás, prý si mám dát do Twitteru bio-genderová zájmena, kterými chci být osloven a jimiž se o mně má psát, jinak mne nikdo nebude brát vážně. Tak si tam dávám *on / ho, jej, něj, jeho, něho / mu, jemu, němu / ho, jej, něj, jeho, něho, naň, oň, proň, veň, zaň / ty, Vy / něm / jím, ním // oni / jich, nich / jim / nim, je, ně / vy / nich, jimi, nimi* ale ono se to do kolonky *My gender pronouns* asi nevejde... Jak to řešíte vy?

E2E4

Twitter je vynikající platforma, když chcete o svém názoru přesvědčit lidi, kteří jej mají stejný jako vy.

Zevloun

Třetí svazek Zapomenutých příběhů

Co bylo zapomenuto, to Marian Kechlibar připomíná – sborník poutavých pohledů do dávné i nedávné minulosti vychází už potřetí. Opět je to různec historických epizod z různých míst světa a z různých dob. Napadá mě, jak si asi autor náměty vybírá, a odpověď vyplyne i ze čtení nikoli přehnaně pozorného. Vždycky je tam vazba na přítomnost, v příběhu zvoní nějaká struna a s jejím tónem rezonuje něco přítomného.

Terorismus. No ovšem, terorismus, najmě pak islamistický, je trvalým objektem Kechlibarova zájmu, napsal o něm i beletristickou knihu. Zde připomíná, jak spontánní teror pomohl ke vzniku Irské republiky, a naopak jak státní teror bránil Kurdům v ustavení státnosti. Téma souvisí s tématy civilizačními. Proč je svět takový, jaký je, táže se autor ve svých denních analytických studiích, a co ho formovalo v minulosti? Už v minulém svazku, tedy ve dvojce, hodně psal o kolonizaci Ameriky. Tentokrát ho zajímá, jak to bylo s Vikingy. Všichni asi víme, že Vikingové v Americe byli, ale proč tam nezůstali? Evropané v Jižní Americe, i to je trvalé téma Zapomenutých příběhů. Tentokrát se podíváme do stříbrných dolů v Potosí. Neslýchaná krutost, neslýchané výnosy... a neslýchané hospodářské důsledky. Například i hospodářský vzestup Číny, tedy jev, který dominuje naší současnosti.

Pak tu jsou témata ekologická. Kechlibar je analytik a víc než ideologické postuláty ho zajímají fakta. Příběh Velkého smogu v Londýně je příklad reálné reakce Britů na reálný problém zatěžující životní prostředí. Přidám vlastní vzpomínku – Londýn jsem poprvé navštívil jako student v roce 1965 (ano, Zlatá šedesátá...) a překvapily mě tam Smokeless Belts, pásma se zákazem vytápění pevnými palivy. To byl bezprostřední důsledek Velkého smogu. K dokreslení si dovoluji citát z vyprávění pamětnice té totální (doslova) mlhy: „Můj manžel se na ulici otřel o nějakého člověka, kterého do poslední chvíle neviděl. Aby to nějak zamluvil, požádal ho o cigaretu. Nikdo mu neodpověděl. Nebyl to člověk, byla to pouliční lampa.“

Do Londýna se s autorem podíváme v první polovině devatenáctého století, kdy ho týraly epidemie cholery. I to byl civilizační problém. Neřešil se ideologickými „ambiciózními projekty“, ale prakticky, díky lidem, jako byl lékař John Snow. Tak dlouho zaznamenával černé tečky na místa úmrtí v mapě města, až našel souvislost nákazy se zdroji vody. Převratný objev v době, kdy se věřilo na trest boží za nemravný život!

Civilizační problémy, technická řešení a politiky, to vše se v historii prolíná. Jak úzce spolu zdánlivě nesourodé faktory souvisejí, ukazuje autor na příkladu produkce americké bavlny. Sledujeme s ním, jak se bavlna dostala do Anglie, kde se jako textilní surovina dostala do střetu s vlnou. Ovšem tu pravou politickou explozi vyvolala bavlna až ve Spojených stá-

tech, kde se stala významným produktem jižanských otrokářských států. Sledujeme proplectence politických vlivů, přesahujících hranice států a dokonce i oceánů, i nečekané důsledky technických inovací. I to připomíná naši přítomnost, tedy všechno to, co prožíváme dnes.

V současnosti je velkým tématem brexit, tedy odchod Británie z Evropské unie. Ve složitě hře s kontinentálním rozměrem hraje roli i zdánlivá drobnost, skála omývaná mořem, součást Španělska, avšak označená britskou vlajkou, tedy Gibraltar. Kdyby dnešní Španělsko nebylo na tom ekonomicky tak špatně, jako je, o Skále by se jistě mluvilo víc, než tomu ve skutečnosti je. Jak se ale stalo, že se Britové této Skály zmocnili? Autor nás provází četnými peripetiemi historie osmnáctého století, od jeho prvního roku poznávaného válkou o španělské dědictví, po smrt senilního Habsburka Karla II. Tehdy se Angličané zmocnili Skály a už na ní zůstali, třebaže mnohdy měli namále. Jako když je obléhali vojáci admirála Barceló, takže hladovějící posádka musela sníst všechny psy – a ušetřila kočky, aby měl kdo hlídat zásoby mouky před hladavci. Že se pak vojáci a důstojníci napříště museli obejít bez módního pudrování účesu, které se tehdy nejčastěji provádělo moukou, to už je naprostý detail, jeden z mnoha, jimiž Kechlibar svoje vyprávění prokládá a které ho dělá tak plastickým a zároveň záživným.

Třetí svazek Zapomenutých příběhů máme tedy v ruce a mezitím vyšel i čtvrtý. Cestou přirozeného vývoje vzniklo něco jako ročenka. Vždy jde o poutavé pásmo dopodrobna vyprávěných historických epizod, zařazených do širších souvislostí a zároveň podaných s vtipem a smyslem pro detail. Už loni jsem při recenzi druhého svazku připomněl známou zásadu, že jen důkladné vyprávění je zajímavé. K ní ještě dodám, že pestrost je vlastnost, která neomrzí.

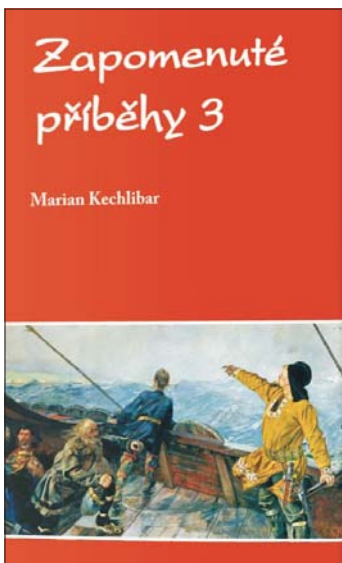
Knihu si můžete objednat na adrese <https://kechlibar.net>

Ondřej Neff

Odposlechnuto

Doby, kdy vrcholem dětské artilerie byly sirky zručně nastrouhané do mosazné trubky, nadrcené prskavky, prášek do pečiva nebo peroxid vodíku, jsou dávno ty tam. Každopádně vzpomínky na domácí dýmovnice, vytvořené pomocí kousků žlutého pravítka zabalených do alobalu, vyvolávají dodnes nostalgický úsměv leckterého malého chemika. Ostatně, žlutá pravítka (ne bílá ani zelená, ale žlutá) byla komoditou vyvažovanou když ne zlatem, tak rozhodně cěčky s bublinkou. Dnes každá trafika na rohu připomíná muniční sklad Lidových milicí a vietnamská večerka sídlo IRA v dobách své vrcholné slávy.

Městská policie Přerov

Zemřel Jarek Mostecký Vzpomínáme

Milovníky české fantastiky zasáhla velmi smutná zpráva o úmrtí Jaroslava Mosteckého. Jarek byl posledních třicet let neopřehlédnutelnou postavou literární scény. Není přehnané říci, že jeho tvorba, ať již šlo o romány či povídky, definovala v devadesátých letech nové kvalitativní, dalo by se říci dospělejší standardy, přinesla radost čtenářům a nastavila vysokou laťku Jarkovým následovníkům.

Jaroslav byl také aktivním fanem, který se pravidelně zúčastňoval řady conů, veletrhů, besed a dalších fanovských aktivit. Pro KLF je velkou ctí, že byl mnohokrát přítomný na akcích, které pořádala, a to nejen jako milý návštěvník, ale i jako součást nebo hvězda programu. Jarek vynikal především jako pohotový moderátor různých literárních soutěží či conových tombol, kde mohl naplno využít svůj talent pravého skalda a baviče. Naposledy jsme se z jeho společnosti mohli těšit na Bilconu minulý rok. Letos nás epidemie čínského moru připravila nejen o připravený Bilcon, kterého se měl Jarek zúčastnit, ale také o něj. Díky za všechno, Jarku.

KLF Ostrava (Ivo Poledník)

Vzpomínka kamaráda a redaktora

Jarka jsem znal za ty roky z několika úhlů. Nejdřív to byl ten nameděný „slavný“ spisovatel, co moderuje ty tomboly na Festivalech fantasmie. Pak jsem dostal ke korektuře (možná i trochu redakci) jeho Útesy kříku. To bylo v dobách, kdy jsem nevěděl, že korektorské oko prostě nemám, takže jsme se sice noblesně, ale zato docela dost chytli. Co se čárek týče, měl jsem pochopitelně pravdu já – a Jarek by nesouhlasil. Další knihy jsem na jeho tiché, ale důrazné přání „nedělal“. Snad v nich pak bylo méně chyb. A pak jsme se tak nějak skamarádili a psali si posledních docela dost let na Facebooku tu a tam, jak se máme. Jeden druhého jsme si nakonec oblíbili, možná jsme se trochu divili oba, Jarek se občas zčistajasna objevil na některé z pražských akcí, které jsem pořádal (nebo někdo jiný), smutno mu na té Moravě po nás bylo. Pak je tu začátek letošního roku a Jarek se dovídá, že chystám nějakou antologii. A že by jako něco, prý mu mám zavolat. Tak mu volám, že jde o roboty, a on na to, že to ho zaskočilo a že neví. A že dá vědět. Do týdne píše, že ví! A tak jsme se ještě jednou sešli nad textem, tentokrát už jsme neměli důvod být ve při, jen tu úvodní větu jsem se ptal, jestli takhle opravdu chce. Jestli chce být básník, protože jinou než lyrickou hodnotu ten historismus v povídce Omyl boží nemá. A on že jo. Že chce být básník. A byl. Svěrázný a unikátní. Ale byl. „Náhlý poryv větru zachřestil v pahýlovitých větvích mrtvých smrčín a přecíslil povřísla polehané trávy.“

Richard Klíčnik

NON FICTION

Clifford A. Pickover

Kniha o vědě

Od Darwina k temné hmotě:

250 milníků v dějinách přírodních věd

Po *Matematické knize* a *Knize o fyzice* vydalo Dokořán/Argo další populární encyklopedickou práci Clifforda Alana Pickovera, ten je autorem téměř padesáti dalších populárně naučných knih, které se převážně zabývají matematikou a přírodními vědami, k jeho tématům ale patří i biologie, umění, náboženství, mimozemské civilizace, historie a další.

Kniha o vědě má dvě stě padesát kapitol, každou sice jen o dvou stránkách, ale to máme hnedle 500 stran bez rejstříku, úvodu a seznamu doporučené literatury. Kapitoly jsou řazeny chronologicky (s odkazy na podobná nebo příbuzná témata), takže knihu lze číst i jako stručné, ale velmi bohatě ilustrované dějiny vědy od 20 000 let staré kosti z Išanga až po nejnovější výsledky matematiky, fyziky, chemie, biologie, techniky i psychologie z počátku 3. tisíciletí.

Nakladatelé slibují odpovědi na otázky, zda lze cestovat časem, co je to Möbiova páska, tesseract či transcendentní číslo. Proč se po prosté slitině jmenuje celé historické období – doba bronzová?

Pro mě je kniha nejzajímavější tím, jak možná nevědomky zobrazuje nerovnoměrnost vývoje vědních oborů, třeba že první očkování proběhlo rok po Gaussově důkazu základní věty algebry (o kořenech mnohočlenů) nebo že mezi Descartovou geometrií a Galileovým objevem zrychlení padajících těles je také jen rok.

O všeobecném rozvoji vědy a naší závislosti na ní svědčí to, že devatenácté století začíná už na straně 160 vysokotlakým parním strojem a vlnovou povahou světla a dvacáté na straně 279 zákonem o záření černého tělesa (rok po objevu psychoanalýzy). Takže skoro polovina nejdůležitějších vědeckých objevů se uskutečnila v posledních sto dvaceti letech.

Recenzent Jan Hofírek v knize našel dvě zmínky o Brně (Mendel a Gödel), bylo by možná zajímavé udělat podobný přehled pro celé Česko, vždyť ještě před sto lety se nedělaly objevy jen v metropolích a velikáni se rodili i na vesnicích.

Záběr *Knihy o vědě* je opravdu široký a pokrývá témata od těch vysoce teoretických až po docela praktická, od řešení, jež známe z každodenního života, až po hypotetické konstrukce, jejichž význam se možná osvětlí někdy v budoucnosti.

ZR
Překlad Petr Holčák, Ivan Štoll, Jan Klíma a Pavel Pecháček, 270 ilustrací, řada Zip, původní název: *The Science Book. From Darwin to Dark Energy, 250 Milestones in the History of Science*, Praha 2020, 536 str., 699 Kč

